

binnensporters de ruimte

Datum: mei 2009

Status: **bijgesteld** concept **n.a.v. inspraakreacties**

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Beleidskaders en realisering ambities	5
1.3 Beoogde maatschappelijke effecten	5
1.4 Reikwijdte nota	6
Hoofdstuk 2 Visie	7
Hoofdstuk 3 Ondersteuning sportverenigingen en doelgroepen	8
3.1 Breedtesport/Topsport	8
3.2 Toegankelijkheid en inrichting binnensportaccommodaties voor mensen met een beperking	8
3.3 Ondersteuning sportverenigingen	10
Hoofdstuk 4 Binnensportaccommodaties	13
4.1 Huidige capaciteit	13
4.2 Huidige gebruik en bezettingsgraad sporthallen	13
4.3 Huidige gebruik en bezettingsgraad gymnastieklokalen	14
4.4 Verhogen bezettingsgraad gymnastieklokalen na schooltijd	14
4.5 Capaciteitsproblematiek: oorzaken en gevolgen	15
4.6 Nieuwe sporthal Marcellus Emantslaan	16
4.7 Capaciteit en bezetting in de toekomst	17
4.8 Ingediende beleidsplannen gebruikers binnensportaccommodaties	19
4.9 Gevolgen honorering beleidsplannen voor het oplossen van het tekort aan sporthalruimte	28
4.10 Aanpassingen per sporthal	28
4.11 Oplossingen verminderen tekort aan sporthalruimte	29
4.12 Verbeteren kwaliteit binnensportaccommodaties	30
4.13 Sporttechnische keuring ISA Sport	36
4.14 Multifunctioneel gebruik en kwaliteitsverbetering binnensportaccommodaties	36
4.15 Clustering	37
4.16 Extra ruimte binnensportverenigingen	39
Hoofdstuk 5 Eigendom, beheer en exploitatie	41
5.1 Inleiding	41
5.2 Onderzoek beheer- en exploitatievormen	41
5.3 Reactie gemeente op onderzoek beheer- en exploitatievormen	43
Hoofdstuk 6 Harmonisering tarieven	49
6.1 Inleiding	49
6.2 Onderzoek tarieven	49

6.3	Uitgangspunten vaststelling nieuwe tarieven sporthallen en gymnastieklokalen	51
6.4	Consequenties invoering nieuwe tarieven	53
	Hoofdstuk 7 Financiële consequenties	55
	Hoofdstuk 8 Vervolgtraject en communicatie	56
8.1	Inleiding	56
8.2	Doelen	56
8.3	Doelgroepen	56
8.4	Planning	57

BIJLAGEN:

Bijlage 1	startnotitie nota binnensport
Bijlage 2	bezettingspercentages binnensport-accommodaties na 16.00 uur
Bijlage 3	quick scan Grontmij/Marktplan naar behoefte aan sporthalruimte
Bijlagen 4	overzicht gebruik binnensportaccommodaties buiten Leidschendam-Voorburg
Bijlage 5a tot en met 5n	beleidsplannen gebruikers binnensport-accommodaties
Bijlage 6	overzicht gevolgen eventuele realisering van de in de beleidsplannen van gebruikers gevraagde uitbreiding van binnensport-accommodaties voor het tekort aan sporthalruimte
Bijlage 7	resultaten enquête TNS NIPO naar de opvattingen en wensen gebruikers binnensportaccommodaties
Bijlage 8	overzicht huidige situatie eigendom, beheer en exploitatie binnensportaccommodaties
Bijlage 9	rapportage Grontmij/Marktplan naar exploitatie, beheer en tarieven van binnensportaccommodaties

Hoofdstuk 1 Inleiding

Sporten en bewegen heeft een grote maatschappelijke betekenis. Niet alleen vanwege de gezondheid van onze burgers, maar ook omdat sportverenigingen en samen met anderen bewegen bijdragen aan de sociale verbanden in onze gemeente. Veel inwoners ontmoeten door het sporten en bewegen vrienden en kennissen, buren en collega's en ervaren het als een aangename en waardevolle tijdsbesteding. Tal van vrijwilligers verrichten in sportverband zinvolle activiteiten. Om die redenen is het van belang om kinderen vanaf hun jongste jeugd te stimuleren te gaan sporten en lid te worden én te blijven van een sportvereniging. En ook om oudere inwoners aan te moedigen zo lang mogelijk te blijven bewegen, al dan niet in verenigingsverband. Daarom is het van belang dat er verspreid in de gemeente goede en gemakkelijk bereikbare voorzieningen zijn die voor het sporten en bewegen nodig zijn. Goede gymnastieklokalen voor het onderwijs en kleine sportactiviteiten en goede sporthallen voor wedstrijdsporten, trainingen en grotere beweevenementen.

In deze nota gaat het om de binnensportaccommodaties in onze gemeente. Samen met de gebruikers is nagedacht over wat er moet verbeteren of veranderen aan onze binnensportaccommodaties om ze nog meer geschikt te maken voor het maatschappelijke doel waarvoor ze dienen. De vraag is of er voldoende goede binnensportaccommodaties beschikbaar zijn om aan alle wensen en behoeften van de gebruikers en sporters in onze gemeente tegemoet te kunnen komen. Ook is gekeken naar de tegenwoordige eisen en normen die vakleerkrachten in de zintuiglijke en lichamelijke oefening en de sportbonden aan moderne binnensportaccommodaties stellen. Immers, de behoeften, wensen, ideeën en eisen van sporters, sportverenigingen en de landelijke overkoepelende organisaties en bonden ten aanzien van binnensportaccommodaties veranderen. Tenslotte is onderzocht of er in het eigendom, het beheer en de exploitatie en de tarieven van binnensportaccommodaties veranderingen nodig zijn.

Kortom, met de aanpak in deze nota wil de gemeente perspectief bieden aan de binnensporters in onze gemeente. 'Binnensporters de ruimte' is daarom niet alleen de titel, maar ook het motto van deze nota. Wij zien uit naar de discussie en besluitvorming over de voorgestelde maatregelen.

1.1 Aanleiding

Deze nota bouwt voort op de Nota beleidsvisie Sport met als titel 'Een actieve houding: bron van welvaren' die de gemeente in 2004 ten aanzien van de sport heeft geformuleerd. Die beleidsvisie heeft geresulteerd in grote investeringen in de gemeentelijke buitensportaccommodaties. In totaal is ruim € 12 miljoen uitgegeven ten behoeve van de buitensport. Met recht kan worden gesteld dat onze gemeentelijke buitensportaccommodaties daardoor aan kwaliteit en gebruiksmogelijkheden hebben gewonnen.

In het collegeprogramma 2006-2010 is vastgelegd dat in deze raadsperiode voorstellen ter versterking van de binnensport aan de orde moeten komen. Met deze nota wordt hieraan voldaan.

1.2 Beleidskaders en realisering ambities

Deze nota bevat de beleidskaders en ambities voor de binnensport. De ambities worden voorgelegd aan de gebruikers en de gemeenteraad. In het vierde kwartaal 2009 worden in een nog op te stellen uitvoeringsplan de financiële consequenties van alle in deze nota genoemde ambities en incidentele en structurele beleidsmaatregelen in beeld gebracht. Hierbij worden de door gebruikers ingediende beleidsplannen ten aanzien van uitbreiding of aanpassing van binnensportaccommodaties betrokken.

Dit betekent dat hierover dus nog afzonderlijke besluitvorming door het college en de gemeenteraad dient plaats te vinden.

De beleidskaders en doelen van deze nota zijn:

- het in overeenstemming brengen van de vraag naar en het aanbod van binnensportaccommodaties;
- het vergroten van de veiligheid en toegankelijkheid¹ van binnensportaccommodaties;
- het vergroten van de kwaliteit van binnensportaccommodaties;
- het multifunctioneel/meervoudig gebruik van binnensportaccommodaties te stimuleren;
- het verbeteren van het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties;
- het bewerkstelligen van een transparant en uniform tarievenbeleid.

Om de gestelde beleidskaders en doelen te realiseren worden in deze nota concrete beleidsmaatregelen voorgesteld.

1.3 Beoogde maatschappelijke effecten

Uit de opgestelde sportmonitor van de gemeente Leidschendam 2008² blijkt, dat momenteel 11% van onze burgers regelmatig een of meer binnensporten beoefent. In populariteitsrangorde betreft het de volgende sporten: denksporten, gymnastiek/turnen, budo sport, volleybal, badminton, korfbal, handbal, basketbal en tafeltennis. Laatstgenoemd percentage komt overeen met het landelijke percentage (12%).

De maatschappelijke effecten van de voorgestelde maatregelen worden gemeten aan de hand van onderstaande indicatoren. De hierbij vermelde percentages worden als nulmeting gebruikt. De evaluatie van de eerste twee indicatoren worden meegenomen in de tweede editie van de sportmonitor van de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2011/2012.

In 2014 vindt een eerste evaluatie van de overige indicatoren plaats.

¹ Onder toegankelijkheid wordt verstaan de fysieke toegankelijkheid, openingstijden en betaalbare tarieven

² Bron: sportmonitor gemeente Leidschendam-Voorburg 2008

1. Het percentage burgers dat zich sporter³ mag noemen te handhaven op 91% (6 t/m 11 jarigen), te vergroten van 66% **tot** 70% (12 t/m 17 jarigen) en van 69% **tot** 75% (18 jaar en ouder);
2. Het percentage burgers dat regelmatig een of meer binnensporten beoefent te vergroten van 11% **tot** 15%;
3. Het percentage binnensportaccommodaties dat voldoet aan de eisen van de landelijke overkoepelende organisaties of sportbonden te vergroten van 63% **tot** 90%;
4. Het percentage binnensportaccommodaties dat voldoet aan de eisen van de gebruikers te vergroten van 52% **tot** 80%;
5. Het percentage van de bezetting van de huidige sporthallen te vergroten van 65% **tot** 80% en het desbetreffende percentage van de gymnastieklokalen te vergroten van 30% **tot** 50% (exclusief onderwijsgebruik);
6. Het verenigingsgevoel en het sociale verenigingsleven bij binnensportverenigingen is volgens bestuurders, vrijwilligers en leden toegenomen;
7. De samenwerking tussen de gemeente en de binnensportverenigingen en de binnensportverenigingen onderling is volgens verenigingsbestuurders toegenomen

Deze nota is tot stand gekomen door een goede interactie en communicatie met alle gebruikers van de binnensportaccommodaties.

1.4 Reikwijdte nota

De totstandkoming en inhoud van deze nota voldoet aan de door de gemeenteraad op 19 december 2006 vastgestelde startnotitie nota binnensport (**bijlage 1**). Het bestaande subsidiebeleid voor jeugdsportleden, de commerciële binnensportaccommodaties (zoals fitnesscentra en tennishallen) behoren niet tot het bereik van deze nota. Dit geldt ook voor het onderzoek naar de capaciteit, de verschillende vormen van beheer en exploitatie en tarieven van de zwembaden in Leidschendam-Voorburg (de zogenaamde 'zwembadconfiguratie'). De doorlichting van de huidige zwembadconfiguratie in Leidschendam-Voorburg **is** als afzonderlijke traject **het tweede kwartaal 2009** gestart.

³ Onder sporter wordt verstaan iemand die minimaal twaalf keer per jaar een sport beoefent

Hoofdstuk 2 Visie

Visie op binnensportaccommodaties

De visie op binnensportaccommodaties kan als volgt worden geformuleerd:

“De gemeente Leidschendam-Voorburg stimuleert haar inwoners hun leven lang op verantwoorde wijze en overeenkomstig eigen aanleg, interesse en mogelijkheden te sporten en te bewegen in veilige en kwalitatief goed onderhouden en ingerichte binnensportaccommodaties.”

Ter uitwerking van deze visie worden de volgende normen als uitgangspunt genomen:

- de sporthallen moeten **zoveel mogelijk** voldoen aan de eisen van NOC*NSF en **vakleerkrachten in de zintuiglijke en lichamelijke oefening (verenigd in de KVLO)** en
- de gymnastieklokalen worden zoveel mogelijk aangepast aan de huidige behoeften, wensen, ideeën en eisen van **de gebruikers, waaronder de vakleerkrachten in de zintuiglijke en lichamelijke oefening (verenigd in de KVLO)**.

Daarnaast wordt gestreefd naar een uniforme eigendom-, beheer- en exploitatievorm per soort binnensportaccommodatie (sporthal of gymnastieklokaal) en betaalbare geharmoniseerde tarieven. Tevens wordt uitgegaan van een optimaal en zo veel mogelijk multifunctioneel gebruik van de binnensportaccommodaties, waardoor ook tegemoet wordt gekomen aan gebruik voor bredere maatschappelijke doeleinden.

In de hoofdstukken 3 tot en met 6 is de visie per aandachtsgebied uitgewerkt in ambities en beleidsmaatregelen. Het betreft de volgende aandachtsgebieden:

- ondersteuning sportverenigingen en doelgroepen;
- binnensportaccommodaties;
- eigendom, beheer en exploitatie;
- harmonisering tarieven.

Hoofdstuk 3 Ondersteuning sportverenigingen en doelgroepen

3.1 Breedtesport/Topsport

De prioriteit van het gemeentelijke beleid ligt bij de bevordering van de breedtesport en niet bij de topsport. Allereerst is immers van belang dat zoveel mogelijk inwoners gaan sporten en bewegen, ieder op hun eigen niveau. Gezond bewegen en lekker sporten is belangrijker dan ieder jaar kampioen worden. Het leveren van topsportprestaties is natuurlijk prachtig, maar slechts voor enkelen weggelegd. De meeste binnensportverenigingen in onze gemeente richten zich dan ook op de breedtesportbeoefening. De praktijk leert dat (aspirant)topsporters voor hun verdere ontwikkeling vaak uitwijken naar de grotere topsportverenigingen in de regio.

Toch kunnen breedtesport en op zo hoog mogelijk niveau sportieve prestaties leveren (topsport) niet helemaal los van elkaar worden gezien. Er is sprake van een grote mate van wederkerigheid en onderlinge beïnvloeding. (Amateur)sportbeoefening kan niet bestaan zonder de aanwas en ontwikkeling van nieuw talent binnen sportverenigingen uit de breedtesport. Omgekeerd heeft breedtesport ook behoefte aan topsport, vooral vanwege de aantrekkingskracht die topprestaties op met name de jeugd heeft en de voorbeeldfunctie die topsporters vervullen. Daarnaast stimuleren topsportevenementen mensen om zelf te gaan sporten. Topsport draagt tevens bij aan passieve recreatieve ontspanning.

Daarom beperkt zich onze binnensportaanpak niet uitsluitend tot de breedtesport, maar wordt ook zeker ruimte geboden aan binnensportverenigingen die topsportambities hebben. Van binnensportverenigingen die deze ambities hebben wordt wel verwacht dat zij zelf bereid zijn hiervoor de noodzakelijke initiatieven te ondernemen en tevens een bijdrage te leveren in de extra kosten die hieruit voortvloeien. Momenteel hebben **vier** sportverenigingen in de gemeente de ambitie zich op korte dan wel langere termijn te ontwikkelen tot verenigingen die zich met de landelijke (sub)top kunnen meten. Dat zijn volleybalvereniging VISADE Voorburg, de basketbalverenigingen BV Voorburg en Gymnova uit Leidschendam **en korfbalvereniging VEO**. Dat sluit goed aan bij de rijke traditie van onze gemeente op het gebied van (top)volleybal en (top)basketbal.

3.2 Toegankelijkheid en inrichting binnensportaccommodaties voor mensen met een beperking

De gemeente heeft in het kader van de Wet Maatschappelijke ondersteuning (WMO) ook een belangrijke verantwoordelijkheid voor mensen met een fysieke of verstandelijke beperking. De gemeente streeft er naar een sterke sociale gemeente te zijn waar mensen met en zonder een beperking volledig en gelijkwaardig mee kunnen doen aan alle facetten van de samenleving. Dit geldt uiteraard ook voor de deelname aan sport. Daarom wil de gemeente de sportbeoefening door mensen met een beperking bevorderen. Voor hen is deze vrijetijdsbesteding immers van groot belang. Derhalve is de doelstelling van de gemeente dat onze sporthallen optimaal toegankelijk⁴ zijn voor mensen met een beperking en voor de gymnastieklokalen te onderzoeken of de behoefte dit noodzakelijk maakt. Een deel van onze

⁴ Onder toegankelijkheid wordt de fysieke toegankelijkheid verstaan.

sporthallen en **gymnastieklokalen** zal bovendien geschikt moeten worden gemaakt voor sportbeoefening door deze groep.

Diverse gebruikers hebben aangegeven meer mensen met een beperking te willen laten meedoen aan hun sportactiviteiten. Zij zijn momenteel bezig om hiervoor de noodzakelijke maatregelen te treffen. De gemeente zal initiatieven hiertoe actief stimuleren.

Onderzoek toegankelijkheid en inrichting

Om bovenstaande doelstelling te realiseren **is** een onafhankelijk onderzoek **uitgevoerd door een extern bureau (verWijzer)** naar de **fysieke toegankelijkheid van sporthallen voor mensen met een beperking**. **Het onderzoek had met name betrekking op de noodzaak tot het aanpassen van de entrees van de sporthallen en de douches en toiletten en het aanbrengen van** deurdrangers, elektrische deuropeners en eventuele liften. Sporthallen dienen immers voldoende fysiek toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking.

In het derde en vierde kwartaal van 2009 wordt onderzocht op welke wijze de sporthallen zelf beter kunnen worden **ingericht** voor inwoners met een beperking, zoals vloeren en speciale toestellen en materialen. Uitgangspunt hierbij is dat mensen met een beperking daadwerkelijk gebruik **kunnen** maken van de sporthallen.

Voor de gymnastieklokalen wordt onderzocht of het op grond van de huidige behoefte noodzakelijk is dat deze fysiek toegankelijk **en ingericht** zijn voor mensen met een beperking en er ook dergelijke voorzieningen dienen te worden getroffen. Zonodig worden de desbetreffende voorzieningen **en de kosten hiervan** in beeld gebracht.

Beleidsvoornemen:

Aan de hand van de resultaten van de onderzoeken ten aanzien van de sporthallen en gymnastieklokalen zonodig maatregelen te realiseren om de fysieke toegankelijkheid en **inrichting** voor mensen met een beperking te verbeteren.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Onafhankelijk onderzoek fysieke toegankelijkheid en inrichting sporthallen voor mensen met een beperking	Extern bureau (verWijzer) en gemeente	Onderzoek fysieke toegankelijkheid sporthallen (is inmiddels afgerond)	Resultaten onderzoek omzetten in uitvoeringsmaatsregelen
	Extern bureau en gemeente	Onderzoek inrichting sporthallen (derde en vierde kwartaal 2009)	Resultaten onderzoek omzetten in uitvoeringsmaatregelen
Het realiseren van	Aannemers-	2009, 2010	Optimaal gebruik van

voorzieningen i.v.m. de fysieke toegankelijkheid en inrichting van sporthallen voor mensen met een beperking	bedrijven en gemeente	en 2011	sporthallen mogelijk maken voor mensen met een beperking
Onafhankelijk onderzoek gymnastieklokalen of het op grond van de huidige behoefte noodzakelijk is dat deze fysiek toegankelijk en ingericht zijn voor mensen met een beperking	Extern bureau (verWijzer) en gemeente	2009	Duidelijkheid over de noodzaak tot het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid en inrichting van gymnastieklokalen voor mensen met een beperking
Het zonodig in beeld brengen en realiseren van voorzieningen i.v.m. de fysieke toegankelijkheid en inrichting van gymnastieklokalen voor mensen met een beperking	Aannemers-bedrijven en gemeente	2010	Optimaal gebruik van gymnastieklokalen mogelijk maken voor mensen met een beperking

3.3 Ondersteuning sportverenigingen

In onze gemeente wordt het fundament van de georganiseerde sport – net als elders in Nederland – gevormd door sportverenigingen. Zij bieden de inwoners van de gemeente de mogelijkheid om op een laagdrempelige manier deel te nemen aan sport. Sportverenigingen richten zich primair op de sport, maar dragen in deze tijd ook bij aan de leefbaarheid van de gemeente en het realiseren van maatschappelijke behoeften, zoals het opvangen en begeleiden van kinderen en jongeren. Hierdoor zijn sportverenigingen veel meer dan vroeger verbonden met andere thema's, zoals naschoolse opvang, onderwijs (brede school), alsmede bewegingsstimulering van verschillende doelgroepen, waaronder jongeren, ouderen, allochtonen en mensen met een beperking.

Om deze veranderde rol waar te kunnen maken, wordt door veel sportverenigingen momenteel de slag gemaakt van traditionele sportvereniging naar een maatschappelijk bewuste organisatie. Dat geldt zowel voor binnen- als buitensportverenigingen.

Behoeften en wensen sportverenigingen

Om hun sportieve functie te waarborgen en hun maatschappelijke functie waar te maken en zo nodig te versterken hebben diverse gebruikers aangegeven dat het noodzakelijk is dat zij hiervoor beter worden toegerust. Zij doen een beroep op de gemeente om hierin meer te worden ondersteund. Veel sportverenigingen hebben namelijk te kampen met een groot verloop van leden, een tekort aan bestuursleden, (goed) kader en vrijwilligers en knelpunten op financieel gebied. Ook is het – mede door de verzwaarde wet- en regelgeving – moeilijker en minder aantrekkelijk geworden om een sportvereniging te besturen. Ondersteuning door het Vrijwilligerspunt van Woej kan hiervoor deels een oplossing bieden. Er is bovendien een

nieuwe tendens gaande te weten het inzetten van meer professionele krachten bij amateursportverenigingen, bijvoorbeeld door combifuncties⁵.

Afweging gemeente

De gemeente en de sportverenigingen hebben met het oog op hun belangrijke maatschappelijke functie een gezamenlijk belang de sportverenigingen te versterken. In gezamenlijk overleg tussen de gemeente en sportverenigingen moet hieraan meer invulling worden gegeven. Hierbij wordt gedacht aan het verder vormgeven van het kaderbeleid, deskundigheidsbevordering en professionalisering van sportverenigingen en optimalisering van hun sport. Voorbeelden hiervan zijn de invoering van combinatiefuncties, de voor de buitensportparken gesubsidiëerde complexmanagers en de collectieve vrijwilligersverzekering. De samenwerking tussen onderwijs, sport en cultuur krijgt bij uitstek vorm en inhoud met combinatiefuncties. Met de implementatie van combinatiefuncties door de gemeente in 2009 wordt onder andere beoogd sportverenigingen professioneel te versterken met het oog op de invulling van hun maatschappelijke functie en hun inzet voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk te vergroten. De gemeente ondersteunt sportverenigingen momenteel door het tegen een maatschappelijk tarief beschikbaar stellen van sportaccommodaties. Ook worden subsidies verstrekt voor het aantal jeugdleden dat sportverenigingen hebben. Er is geen aanleiding de subsidiebedragen op korte termijn te herzien.

Naast de structurele subsidies op basis van jeugdledenaantallen worden in het kader van sportstimulering subsidies verstrekt voor sportactiviteiten gericht op schoolsport en sport voor **mensen met een beperking**. Eenmalige subsidies zijn mogelijk voor sportieve evenementen. Sportverenigingen kunnen daarnaast kosteloos ondersteuning krijgen bij het opstellen van een vrijwilligersplan.

Aan de gemeenteraad is voorgesteld voor vrijwilligers en ter afdekking van bestuurdersaansprakelijkheid vanaf 2009 een collectieve vrijwilligersverzekering af te sluiten. Ook bestaat voor vrijwilligers boven de 65 jaar met een minima-inkomen, sinds kort de mogelijkheid een aanvullende bijzondere bijstandsuitkering te ontvangen. **De kosten daarvan komen voor rekening van de gemeente.** Voor de combinatiefuncties, de vrijwilligersverzekering en de bijzondere bijstand voor oudere vrijwilligers zijn reeds budgetten in de gemeentebegroting opgenomen.

De gemeente wil alle binnen- en buitensportverenigingen financieel ondersteunen in de verdere vormgeving van hun kaderbeleid, deskundigheidsbevordering, professionalisering en optimalisering van hun sport. Ook kunnen binnen- en buitensportverenigingen die willen gaan samenwerken of fuseren, met het oog op vergroting van hun draagvermogen en wervingskracht voor vrijwilligers, rekenen op financiële steun van de gemeente. Met een onderbouwd verzoek kunnen zij hiervoor een stimuleringsbijdrage aanvragen. In het subsidiebeleid wordt de mogelijkheid hiertoe opgenomen. De verzoeken worden getoetst aan nog op te stellen criteria. **Deze criteria zijn 1 januari 2010 gereed.**

⁵ Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is van één werkgever, maar werkzaam is voor twee of meer sectoren (onderwijs, sport en/of cultuur)

Beleidsvoornemen:

De gemeente verleent binnen- en buitensportverenigingen een stimuleringsbijdrage voor het verder professionaliseren en optimaliseren van hun sport op basis van een door de gemeente goedgekeurd verzoek. Het initiatief hiervoor moet liggen bij de binnen- en buitensportverenigingen.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Het verder professionaliseren van binnensport- en buitensportverenigingen en optimaliseren van hun sport door in het subsidiebeleid de mogelijkheid op te nemen tot het verlenen van een stimuleringsbijdrage op basis van door de gemeente goedgekeurde verzoeken	Gemeente en sportverenigingen	1 januari 2010	Gezonde en professionele binnen- en buitensportverenigingen en optimaliseren van hun sport

Hoofdstuk 4 Binnensportaccommodaties

4.1. Huidige capaciteit

In het kader van deze nota is uitgebreid onderzoek gedaan naar de huidige capaciteit aan sporthallen en gymnastieklokalen in onze gemeente en naar het gebruik ervan door scholen, sportverenigingen en ongeorganiseerde en individuele sporters. Tevens is een relatie gelegd naar de behoefte die in onze gemeente bestaat aan capaciteit van binnensportaccommodaties. De onderzoeksresultaten hebben geleid tot de conclusie dat er maatregelen nodig zijn om niet alleen de kwantiteit maar ook de kwaliteit van de beschikbare binnensportcapaciteit te vergroten, teneinde aan de behoefte van de gebruikers tegemoet te kunnen komen.

De gemeente heeft momenteel negenentwintig gymnastieklokalen en zes sporthallen, die redelijk verspreid liggen over de hele gemeente. Elf gymnastieklokalen staan op de nominatie om de komende jaren te worden gesloopt, omdat zij onderdeel vormen van een stedelijke herontwikkeling of door samenvoeging van scholen. Dat betekent dat de beschikbare capaciteit van gymnastieklokalen de komende jaren vermindert. **De sloopplannen van deze gymnastieklokalen zullen niet eerder worden uitgevoerd dan nadat voor de desbetreffende gebruikers een passende oplossing is gevonden.**

4.2 Huidige gebruik en bezettingsgraad sporthallen

In **bijlage 2** zijn de bezettingspercentages van het gebruik na 16.00 uur van de sporthallen en gymnastieklokalen in de gemeente weergegeven. Het bezettingspercentage is gemiddeld 65% (sporthallen), 41% (gemeentelijke gymnastieklokalen) en 19% (gymnastieklokalen schoolbesturen). Deze percentages komen overeen met landelijke gemiddelden.

Met uitzondering van de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst worden de sporthallen tijdens de schooluren (08.30-16.00 uur) vrijwel volledig gebruikt door het onderwijs. Sporthal De Kastelenring – gelegen op buitensportpark De Kastelenring - wordt overdag niet gebruikt, omdat deze sporthal destijds bewust is ingericht voor alleen (zaal)voetbal. Qua inrichting en akoestiek (teveel geluidweerkaatsing in relatie tot de ARBO-normen) is deze sporthal in de huidige vorm en bij de huidige inrichting niet geschikt voor het onderwijs. Bovendien bevindt zich in de directe omgeving momenteel geen school.

Het gebruik van de sporthallen door sportverenigingen is tijdens de schooluren beperkt, omdat dan vrijwel geen kader – zoals trainers - beschikbaar is. Op doordeweekse avonden (tussen 17.00-23.00 uur) en in het weekend gedurende de periode oktober tot en met maart worden de sporthallen van sportcentrum De Fluit, Essesteyn en Forum Kwadraat optimaal gebruikt (bijna 100% bezet). Voor de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst is het gebruik iets lager. In de schoolvakanties worden de sporthallen niet of slechts incidenteel gebruikt. **Het huren van 1/3 deel van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat en De Meerhorst is mogelijk. Ten aanzien van de sporthallen De Tas, De Bocht en De Kastelenring behoort dit niet tot de mogelijkheden.**

Om de bezettingsgraad van de sporthallen in de daluren en schoolvakanties te stimuleren, kan onder andere het tarievenbeleid als sturingsmiddel worden ingezet (zie hoofdstuk 6).

4.3 Huidige gebruik en bezettingsgraad gymnastieklokalen

Alle gymnastieklokalen van de gemeente en de bijzondere schoolbesturen worden tijdens de schooluren volledig gebruikt door het onderwijs. De gemeentelijke gymnastieklokalen worden na 16.00 uur volledig gebruikt door sportverenigingen en particuliere gebruikers. De gymnastieklokalen die in eigendom zijn van de bijzondere schoolbesturen worden na schooltijd (veel) minder gebruikt. Op zaterdag en zondag worden de meeste gymnastieklokalen ook nauwelijks gebruikt. In de schoolvakanties wordt geen gebruik gemaakt van de gymnastieklokalen. Opvallend is dat de gymnastieklokalen – die keurig verspreid over de wijken liggen – tot nog toe nauwelijks worden gebruikt door wijkbewoners of voor wijkactiviteiten, of ze moeten vanuit de school worden georganiseerd. Dat geldt ook voor de sporthallen, met als goede uitzondering sporthal Essensteijn die sinds 2007 intensief wordt benut voor naschoolse sportactiviteiten (sportinstructie) voor leerlingen van basisscholen en kinderen die gebruik maken van de naschoolse opvang van DAK Kindercentra. De oorzaak van die onderbenutting van de gymnastieklokalen in de wijken voor wijkgerichte sport- en beweegactiviteiten is divers. Te weinig is bekend dat gymnastieklokalen na schooltijd en in de weekend kunnen worden gehuurd. De verantwoordelijke schoolbesturen voeren hierop geen centraal beleid, maar laten dit over aan hun schooldirecties. Niet alle gymnastieklokalen bij scholen lenen zich op dit moment voor verhuur aan derden, omdat er geen aparte ingangen zijn (sleutelbeheer) of geen toezicht kan worden gehouden op de aanwezigheid (veiligheid). Tenslotte kunnen ook de tarieven – die **momenteel** verschillen – **hiervoor de oorzaak zijn**.

4.4 Verhogen bezettingsgraad gymnastieklokalen na schooltijd

Wij willen ons richten op maatregelen om het gebruik van de gymnastieklokalen van de bijzondere schoolbesturen te verhogen. Dit geldt ook voor alle gymnastieklokalen tijdens de naschoolse uren en in de weekends en vakantieperiodes. Uit de bezettingspercentages na 16.00 uur (**bijlage 2**) blijkt dat er sprake is van onderbezetting. De bijzondere schoolbesturen hebben echter aangegeven te willen meewerken aan het verhogen van de bezettingsgraad van hun gymnastieklokalen door deze zoveel mogelijk open te stellen voor sportverenigingen en particuliere huurders. **Het vierde kwartaal 2009** worden hierover afspraken gemaakt tussen de gemeente en de bijzondere schoolbesturen.

Onderwerp van gesprek hierbij zijn:

- het stimuleren van het gebruik na 16.00 uur en tijdens de weekenden en de schoolvakanties door het organiseren van sportactiviteiten door sportverenigingen;
- het invoeren van een digitaal 'sportloket' voor de promotie van de verhuur van gymnastieklokalen (**is inmiddels gerealiseerd**);
- het opstellen van één uniform huurcontract en bijbehorende gestandaardiseerde gebruiksvoorwaarden voor alle gymnastieklokalen in de gemeente.

Het digitaal 'sportloket' houdt in dat de gebruikers van binnensportaccommodaties via de gemeentelijke website allerlei informatie en gegevens met betrekking tot sport kunnen inzien, zoals de beschikbaarheid en de tarieven van binnensportaccommodaties en hierop digitaal kunnen reageren.

Beleidsvoornemen:

1. de bezettingsgraad van de gymnastieklokalen te verhogen door het maken van afspraken met de **bijzondere** schoolbesturen;
2. het invoeren van een digitaal 'sportloket';
3. het hanteren van één uniform huurcontract en bijbehorende gestandaardiseerde gebruiksvoorwaarden
4. Het tarievenbeleid te benutten voor het stimuleren van het gebruik van de sporthallen **tijdens** de daluren (zie hoofdstuk 6)

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1.) Het maken van afspraken met de bijzondere schoolbesturen over het stimuleren van het gebruik van hun gymnastieklokalen	Gemeente en bijzondere schoolbesturen	Vierde kwartaal 2009	De bezettingsgraad van gymnastieklokalen is verhoogd van 30% tot 50% in 2014
(2.) Het invoeren van een digitaal 'sportloket'	Gemeente	Is inmiddels gerealiseerd	Leverd inzicht in alle beschikbare sport-accommodaties, inclusief de wijze en voorwaarden van verhuur
(3.) Het invoeren van één uniform huurcontract en bijbehorende gestandaardiseerde gebruiksvoorwaarden voor alle gymnastieklokalen in de gemeente	Gemeente, bijzondere schoolbesturen en extern bureau	Vierde kwartaal 2009	Uniform huurcontract en bijbehorende gestandaardiseerde gebruiksvoorwaarden

4.5 Capaciteitsproblematiek: oorzaken en gevolgen

Uit de door Grontmij/Marktplan uitgevoerde quick scan naar de behoefte aan sporthalruimte (**bijlage 3**) blijkt dat de beschikbare sporthalcapaciteit moet worden uitgebreid met één sporthal. In de quick scan is nog geen rekening gehouden met de volgende feiten:

- **elf** gymnastieklokalen worden binnen afzienbare tijd gesloopt, waarvan er slechts **zeven** worden vervangen;
- de uitbreiding van naschoolse activiteiten in de komende jaren;
- de wens om te komen tot clustering in sporthallen en gymnastieklokalen;
- de wens om alle sportverenigingen die momenteel noodgedwongen gebruik maken van sporthallen buiten de gemeente sporthalruimte in onze gemeente te kunnen aanbieden.

Uit de door Grontmij/Marktplan uitgevoerde quick scan blijkt dat de gevolgen van de mogelijke realisatie van de nieuwe sporthal voor het gebruik, de bezetting én de exploitatie van de bestaande sporthallen afgezet tegen de huidige en toekomstige vraag aan sporthalruimte minimaal zijn. De conclusie van Grontmij/Marktplan is dat de nieuwe sporthal

een uitstekende bezettingsgraad zal krijgen. Overdag is deze volledig in gebruik door het onderwijs. 's Avonds en in het weekend zal deze sporthal worden gebruikt door binnensportverenigingen.

De conclusie is dan ook dat zelfs na de bouw van de nieuwe sporthal Marcellus Emantslaan⁶ nog een vraag naar extra sporthalcapaciteit van tenminste 66 uur per week overblijft.

Uit de door de gebruikers ingediende behoeften, wensen en voorkeuren blijkt dat hun huidige vraag naar binnensportaccommodaties uitsluitend bestaat uit meer sporthalruimte, vooral op prime time uren (tussen 19.00 en 22.30 uur) en in het hoogseizoen van de binnensport (oktober tot en met maart). Deze vraag is momenteel groter dan het beschikbare aanbod. Dat heeft tot gevolg dat diverse, met name de grotere gebruikers thans zijn aangewezen op trainen en spelen in diverse binnensportaccommodaties binnen én buiten onze gemeentegrenzen. Zo zijn er gebruikers die van drie of meer - in enkele gevallen zelfs zeven of acht - binnensportaccommodaties gebruik maken. Dat heeft negatieve gevolgen voor het functioneren van deze gebruikers, omdat het niet bevorderlijk is voor het verenigingsleven als de diverse teams en/of leeftijdsgroepen over diverse binnensportaccommodaties zijn verspreid. Dat vermindert de sociale cohesie binnen de vereniging en heeft ook gevolgen voor het aantrekken van vrijwilligers en het werven van sponsors via bijvoorbeeld reclameuitingen. Daarnaast beschikt vrijwel geen van de grotere binnensportverenigingen thans over een eigen verenigingsaccommodatie met kantine en/of clubruimte. Dat de binnensportverenigingen in onze sporthallen op enkele na niet over een "eigen" verenigingsruimte beschikken, beperkt de financiële mogelijkheden van de binnensportverenigingen ten opzichte van de buitensportverenigingen, die zonder uitzondering wel beschikken over een eigen verenigingslokaliteit. Gelet op het feit dat de binnensportverenigingen te weinig draagkracht hebben is destijds gekozen voor algemeen commercieel geëxploiteerde kantines.

Een belangrijk deel van de benodigde capaciteit aan sporthalruimte zoeken de gebruikers thans noodgedwongen buiten onze gemeente (**bijlage 4**). Het betreft in totaal 88 uur per week. Met name de gemeenten Den Haag (Mariahoeve en Leidschenveen), Pijnacker-Nootdorp en Rijswijk zijn in trek. Overigens blijkt bijna de helft van deze uren slechts voor een periode van drie maanden te zijn (winterperiode). Opgemerkt wordt dat op beperkte schaal binnensportverenigingen van buiten onze gemeente sporthalcapaciteit in onze gemeente huren. Het betreft voornamelijk de incurante uren.

4.6 Nieuwe sporthal Marcellus Emantslaan

Om aan de grote vraag aan sporthalruimte tegemoet te komen, heeft het college - vooruitlopend op de totstandkoming van deze nota – besloten in te stemmen met het voornemen een nieuwe sporthal ter grootte van drie gymnastieklokalen met daaraan verbonden een vierde afzonderlijk gymnastieklokaal te realiseren **op een nog nader te bepalen locatie in de onmiddellijke omgeving van de Marcellus Emantslaan**. De nieuwe sporthal dient in eerste instantie ter vervanging van zeven te slopen gymnastieklokalen van

⁶ De nieuwe sporthal wordt op een nader te bespreken locatie in de onmiddellijke omgeving van de Marcellus Emantslaan gerealiseerd en wordt daarom tot de definitieve naamgeving 'de nieuwe sporthal Marcellus Emantslaan' genoemd

het voortgezet onderwijs, te weten: Veurs Voorburg (1), College 't Loo (2), De Maartenshal (2) en Huygenslyceum (2). Het huidige overschot aan gymnastieklokalen is – naast de matige uitrusting en toegankelijkheid en het beperkt beschikbaarstellen van de bijzondere schoolbesturen van hun gymnastieklokalen na schooltijd – verantwoordelijk voor de lage bezetting van de gymnastieklokalen in Voorburg. De gebruikers van de zeven te slopen gymnastieklokalen gaan zo veel mogelijk gebruik maken van de resterende gymnastieklokalen en de nieuwe sporthal.

Het zaalgedeelte van de nieuwe sporthal is te splitsen in drie compartimenten. Deze is geschikt voor alle zaalsporten. Specifiek voor volleybal kunnen vier velden worden gebruikt en is tevens een centre court te creëren die volledig voldoet aan de eisen die de volleybalbond stelt aan het volleybalniveau waarop thans door VISADE Voorburg wordt gespeeld. Er is tevens ruimte voor een uitschuifbare tribune. De nieuwe binnensportaccommodatie heeft naast de sporthal ook de beschikking over een vierde gymnastieklokaal voor het onderwijs, een horecagedeelte en een multifunctionele ruimte. Het streven is erop gericht de sporthal in **2013** in gebruik te nemen.

4.7 Capaciteit en bezetting in de toekomst

Efficiënter gebruik beschikbare capaciteit

Op grond van de quick scan van Grontmij/Marktplan en op basis van de behoeften en wensen van de gebruikers, is er aanleiding om kritisch te kijken naar de thans beschikbare capaciteit van sporthalruimte. Het overgrote deel van de extra vraag wordt veroorzaakt door seizoensgebonden gebruikers van sporthallen, te weten de gebruikers die alleen op prime time uren tussen oktober en maart gebruik maken van de sporthallen. Los van de behoefte van deze gebruikers is er ook steeds meer behoefte aan sporthalruimte voor maatschappelijke groepen en gebruik buiten verenigingsverband (jongeren, ouderen, mensen met een beperking en naschoolse opvang).

Derhalve is een samenhangend pakket aan maatregelen nodig. Gekeken wordt naar de mogelijkheid de bezetting buiten de prime time uren en in schoolvakanties te verhogen. Deze oplossing is echter afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers en trainers op de uren tussen 16.00 en 19.00 uur, hetgeen niet eenvoudig is te realiseren. Een andere mogelijkheid om het gebruik van de bestaande sporthalcapaciteit meer efficiënt te maken is het zoveel mogelijk clusteren van gebruiksuren en het concentreren van gebruikers in één sporthal. Ten derde dient kritisch te worden gekeken naar voortzetting van de verhuur van de binnensportaccommodaties aan gebruikers die niet direct aan onze gemeente zijn gebonden en binnensportverenigingen uit andere gemeenten.

Uitbreiding van sporthalcapaciteit

Het voornemen om de nieuwe sporthal **op een nog nader te bepalen locatie in de onmiddellijke omgeving van de Marcellus Emantslaan** te realiseren leidt helaas niet tot een volledige oplossing van de behoefte aan extra sporthalcapaciteit. Daarom zal aan de realisering van extra sporthalcapaciteit – ook na realisering van de nieuwe sporthal aan de Marcellus Emantslaan – niet kunnen worden ontkomen, willen wij aan de huidige behoefte van de gebruikers tegemoet kunnen komen. Diverse doelgroepen – zoals ouderen – hebben

aangegeven overdag in toenemende mate gebruik te willen gaan maken van sporthalruimte. Op dit moment zijn de mogelijkheden hiervoor echter ontoereikend. Derhalve wordt hierna een aantal mogelijkheden voor clustering en uitbreiding van sporthalcapaciteit besproken, in aansluiting op de plannen die een aantal gebruikers – al dan niet in samenwerking – heeft ingediend.

Tijdens de voorbereidingen van deze nota is met de gebruikers onder andere gesproken over de mogelijkheid van samenwerking en clustering. In het kader van deze nota wordt onder clustering verstaan het clusteren van alle activiteiten van alle sportverenigingen van dezelfde tak van sport in één sporthal. Het idee hierachter is dat diverse gebruikers aangaven problemen te hebben met het op peil houden van het aantal benodigde vrijwilligers, met name voor de functies van trainers en bestuurders. Vooral de kleinere gebruikers zien zich hierdoor voor problemen gesteld. Door samenwerking en clustering van gebruikers van dezelfde tak van binnensport, is het mogelijk meer gebruik te maken van elkaars kader en kan efficiënter worden omgegaan met de beschikbare vrijwilligers. Zo kan voor de talentvolle jeugd bijvoorbeeld gezamenlijk één hoger gekwalificeerde trainer worden geworven, terwijl ook kennis en expertise kan worden uitgewisseld en gedeeld. Door leden van binnensportverenigingen van dezelfde tak van binnensport ook nog zoveel mogelijk in dezelfde sporthal samen te laten spelen en trainen, kan ook met de beschikbare materialen en uitrusting efficiënter worden omgegaan en kunnen soms ook hoogwaardiger en duurdere toestellen worden aangeschaft. Daarnaast kunnen sporthallen in de weekenden dan ook meer dagdelen achter elkaar in de vereiste zaalopstelling blijven staan, zonder dat telkens moet worden opgebouwd en afgebroken. Gelet op de voordelen die deze vorm van clusteren biedt wordt hiermee na de vaststelling van deze nota begonnen voor die sportverenigingen en binnensportaccommodaties waar dat al eenvoudig is te realiseren. De afronding hiervan kan pas plaats vinden na realisatie van de nieuwe sporthal **op een nog nader te bepalen locatie in de onmiddellijke omgeving van de Marcellus Emantslaan (2013)**, omdat het dan mogelijk wordt tot een grote herverdeling van ruimte over te gaan. In paragraaf 4.15 van deze nota wordt verder ingegaan op de voor- en nadelen van clustering en wordt tevens een voorstel van clustering in sporthallen gepresenteerd.

Versterking sportverenigingen

Door gebruikers van dezelfde tak van sport bijeen te brengen in één sporthal ontstaan ook andere voordelen. De sporthal in kwestie kan een status en uitstraling krijgen die past bij die tak van sport en die in de sportwereld ook wordt geassocieerd met de sport in kwestie. Op die manier kan Leidschendam-Voorburg bijvoorbeeld een basketbalhal, een turnhal, een badmintonhal en een volleybalhal creëren. Voor het aantrekken van sponsors – iets waar binnensportverenigingen ten opzichte van buitensportverenigingen op achterstand staan - kan dat uiteraard aantrekkelijk zijn.

Voorts betekent het zoveel mogelijk bijeenbrengen van training- en competitieactiviteiten van sportverenigingen in één sportlocatie een grote impuls voor het sociale verenigingsleven. Zoals eerder is opgemerkt is door het verspreid over meer sporthallen spelen en trainen het sociale verenigingsverband voor menig gebruiker op dit moment lastig te realiseren. De binnensportverenigingen in onze gemeente beschikken op enkele uitzonderingen na niet over een “eigen” verenigingsruimte. Het bijeenbrengen van gebruikers van dezelfde binnensport in

één sporthal biedt kansen op een stukje medebeheer van de kantine van de sporthal. Hierdoor kunnen de desbetreffende gebruikers profiteren van de financiële en sociale opbrengsten.

Wij hebben vastgesteld dat diverse gebruikers bovenstaande gedachte hebben opgepikt en gezamenlijk met voorstellen zijn gekomen om clustergewijs meer samen te gaan doen, liefst in één gezamenlijke sporthal. Sommige gebruikers hebben aangekondigd op korte of langere termijn aan samenwerking of zelfs een fusie te denken. Vaak bleek er al sprake van goede onderlinge contacten en het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten, zoals onderlinge toernooien. Op basis van deze waarnemingen lijkt een vruchtbare bodem gelegd voor een sterker wordende binnensportsector in onze gemeente.

4.8 Ingediende beleidsplannen gebruikers binnensportaccommodaties

Diverse gebruikers van binnensportaccommodaties hebben in een gezamenlijk beleidsplan per cluster of per individuele gebruiker hun behoeften, wensen, ideeën en voorkeuren ten aanzien van sporthalruimte kenbaar gemaakt (**bijlagen 5a tot en met 5n**). Sommige gebruikers hebben tevens aangegeven dat zij door de gemeente graag met geld, expertise, materiaal of anderszins willen worden ondersteund.

Alle door de gebruikers ingediende beleidsplannen hebben een meerwaarde voor de desbetreffende sport en bieden een kans de sportactiviteiten van de sportverenigingen verder te ontwikkelen en te promoten. De beleidsplannen bevatten een visie op de sportverenigingen en de kansen en ontwikkelingen die zich in de desbetreffende sport voordoen.

Over de in deze nota genoemde wensen ten aanzien van investeringen voor nieuwbouw, uitbreidingen of aanpassingen van binnensportaccommodaties vinden momenteel haalbaarheidsonderzoeken plaats.

Na de zomervakantie 2009 zal het college van burgemeester en wethouders hierover besluiten. In het laatste kwartaal van dit jaar wordt de gemeenteraad een uitvoeringsplan voorgelegd, waarin nadere voorstellen worden toegelicht evenals de haalbaarheid en de financiële consequenties. Op dat moment zal de gemeenteraad worden gevraagd hierover een besluit te nemen.

Hieronder worden de beleidsplannen van de gebruikers besproken.

- Cluster badminton

De gemeente heeft zes badmintonverenigingen met in totaal 651 leden. De drie grootste verenigingen zijn BCV (badmintonclub Voorburg) en MCC'94 uit Voorburg en BC Orbitron uit Leidschendam.

Deze drie grootste badmintonverenigingen - die al een aantal jaren samenwerken, bijvoorbeeld bij het Vlietstedentoernooi voor de jeugd - hebben een gezamenlijk beleidsplan ingediend om zoveel mogelijk samen te gaan spelen in twee sporthallen, in plaats van in de huidige vijf hallen (waarvan een sporthal buiten de gemeentegrens). Hun voorkeur gaat uit naar sporthal Essesteyn en sporthal De Bocht. Voor sporthal Essesteyn zou dat betekenen dat de drie badmintonverenigingen sporthal Essesteyn meer dan de gehele week gedurende vrijwel het gehele jaar zouden kunnen vullen. Sporthal Essesteyn zou daarmee de badmintonhal van de gemeente kunnen worden, terwijl daarnaast in sporthal De Bocht een

flink aantal uren voor deze sport nog beschikbaar moet blijven. Daarmee zou een eind komen aan de spreiding van de badmintonverenigingen over vijf sporthallen en zou ook een stevige basis kunnen worden gelegd voor verdere samenwerking op het gebied van vrijwilligersinzet en trainingsbeleid.

Bij de zaalinrichting kan met de eisen vanuit de badminton sport optimaal rekening worden gehouden, bijvoorbeeld ten aanzien van de verlichting. Ook voor lokale en regionale sponsors zouden deze binnensportverenigingen daarmee aantrekkelijker worden.

De badmintonverenigingen hebben overigens terughoudend gereageerd op de gedachte een groter deel van de verantwoordelijkheid voor het beheer en de exploitatie voor de sporthal en kantine op zich te willen nemen, omdat zij daarvoor thans over onvoldoende vrijwilligers beschikken.

Over het beleidsplan van de badmintonverenigingen is het college positief, omdat dit aansluit bij de gedachte om sportverenigingen van dezelfde tak van sport zoveel mogelijk te clusteren in één sporthal. Door soms samen en naast elkaar op dezelfde uren gebruik te maken van sporthal Essesteyn lijkt een efficiëncyslag mogelijk te zijn.

De exclusieve toewijzing van sporthal Essesteyn aan de drie badmintonverenigingen heeft uiteraard consequenties voor een aantal andere gebruikers van deze sporthal. Daarom zal deze wens pas volledig kunnen worden gehonoreerd als voor deze gebruikers een passende oplossing is gevonden. Vooralsnog zal ook nog een tweede sporthal beschikbaar blijven. Bezien zal worden of naast sporthal Essesteyn in de toekomst ook nog ruimte in een andere sporthal voor deze badmintonverenigingen nodig blijft.

- **Cluster basketbal**

In de gemeente zijn twee basketbalverenigingen gevestigd, te weten Basketbal Vereniging Voorburg (BV Voorburg) en Gymnova Basketbal uit Leidschendam, met in totaal 363 leden. Zij hebben het voornemen geuit om binnen afzienbare tijd te fuseren, met name om het draagvlak te vergroten en hogere sportieve ambities te realiseren. BV Voorburg participeert reeds in een landelijk sportstimuleringsprogramma van vier sportbonden, gericht op een meer professionele organisatie van sportverenigingen, genaamd Proeftuinen. Ook wordt door BV Voorburg reeds deelgenomen aan het regionale basketbalnetwerk, waar talentvolle jeugd samen met die van andere basketbalverenigingen in de regio traint en speelt en op die manier de basis vormt voor het professionele basketbaltopteam in Haaglanden.

De toekomstige fusievereniging wil graag de beschikking hebben over een eigen sporthal, die gedurende de gehele week na schooltijd kan worden gebruikt. De sporthal dient te beschikken over drie basketbalvelden, een eigen ruimte/kantine met de mogelijkheid tot eigen exploitatie en een outdoor basketbalplein in de buurt van de sporthal.

De plannen van beide binnensportverenigingen zijn ambitieus maar doordacht en realistisch. Mede vanwege het aansprekende basketbalverleden van Voorburg, is de totstandbrenging van een financieel en organisatorisch sterke basketbalvereniging in onze gemeente zeker niet ondenkbaar. Er lijkt voldoende maatschappelijk draagvlak aanwezig te zijn voor een basketbalvereniging die ook op sportief gebied haar bijdrage levert, zij het niet persé op het hoogste niveau. Bovendien spreekt deze sport een eigen categorie jongeren (jongens én

meisjes) aan en is er een goede aansluiting bij het straat- of pleintjesbasketbal dat in verschillende wijken van onze gemeente wordt beoefend.

Derhalve wordt voorgesteld beide basketbalverenigingen op termijn de eerste speelrechten te geven in sporthal Forum Kwadraat en deze sporthal in te richten als basketbalhal. Wat hiervoor over de badmintonverenigingen en sporthal Essesteyn is gezegd, is ook van toepassing op de fusiebasketbalvereniging en sporthal Forum Kwadraat: een eigen sporthal maakt de club aantrekkelijker voor sponsors. Aan de wens om over een eigen clubruimte te kunnen beschikken, is niet gemakkelijk tegemoet te komen. Met de beheerder van de sporthal moeten afspraken worden gemaakt over medebeheer van de kantine met eigen vrijwilligers tijdens een deel van de gehuurde dagdelen. Anderzijds moet de kantine ook beschikbaar zijn voor gebruik door de overige gebruikers van het sportcentrum, zoals de zwemverenigingen. Het voornemen is om op korte termijn een nieuwe multifunctionele zaal in te richten in het voormalige zalencentrum van sportcentrum Forum Kwadraat. Medegebruik van deze ruimte door de basketbalverenigingen voor vergaderingen en ontvangsten is mogelijk.

- Cluster Budo-sport:

De gemeente heeft elf budo-sportverenigingen met in totaal 1.303 leden.

De zes grootste budo-sportverenigingen (totaal 1.150 leden) zijn sterk locatie- en wijkgebonden. Daarom willen ze graag gebruik blijven maken van hun huidige binnensportaccommodaties.

In het actieprogramma behorend bij hun gezamenlijke visiedocument verzoeken zij de gemeente om de budo-sport financieel te ondersteunen bij de uitvoering van diverse maatregelen. Door deze maatregelen kunnen zij de budo-sport steviger positioneren en verder professionaliseren en optimaliseren. In het kader van de ondersteuning van sportverenigingen en doelgroepen kunnen alle binnen- en buitensportverenigingen – waaronder de gezamenlijke budo-sportverenigingen - hiervoor een stimuleringsbijdrage aanvragen bij de gemeente (zie paragraaf 3.3 van deze nota). Dit geldt ook voor de verdere vormgeving van het kaderbeleid en de deskundigheidsbevordering.

Met drie budo-sportverenigingen uit Leidschendam (Budo-sport Rust, Shi Han en Shijak) is gesproken over de thans door hen gebruikte accommodaties.

Deze sportverenigingen hebben wensen ten aanzien van de verbetering en beschikbaarheid van hun accommodaties kenbaar gemaakt. In overleg met deze drie sportverenigingen zal nader in kaart worden gebracht welke kwalitatieve aanpassingen gewenst en mogelijk zijn. Hierover worden op korte termijn concrete maatregelen genomen door de gemeente. De verwachting is dat de accommodatie waarvan Budo Sport Rust momenteel gebruik maakt - gymnastieklokaal De Oude Bleijk - op termijn zal worden afgebroken. De gemeente is bereid Budo Sport Rust te ondersteunen bij het zoeken naar een geschikte vervangende accommodatie. Voor zover nodig en binnen redelijke financiële kaders realiseerbaar, zal de gemeente op korte termijn een aantal verbeteringen aanbrengen in de huidige accommodatie De Oude Bleijk. Shi Han heeft aangegeven dat op dit moment de huidige locatie - de kleine zaal in sportcentrum de Fluit - en de beschikbaarheid ervan een groei van deze vereniging in de weg staan. In zijn algemeenheid geldt voor alle locaties dat de schoonmaak nadrukkelijke aandacht behoeft. De drie sportverenigingen hebben tevens aangegeven behoefte te hebben aan een centraal gelegen, voor de budo-sport ingerichte, gemeenschappelijke ruimte in onze gemeente voor wedstrijden, toernooien en demonstraties. Dit met het doel om verder samen te werken aan een topsportlocatie en –klimaat binnen de gemeente. In het kader van de verdere stimulering van deze tak van sport in onze gemeente zal deze behoefte verder worden verkend.

De budoverenigingen hebben tevens aangegeven te streven naar één gemeenschappelijk aanspreekpunt richting de gemeente.

- Cluster denksporten

De denksportverenigingen bestaan in onze gemeente uit diverse bridge- en andere kaartverenigingen en enkele schaakverenigingen. Met name de bridgesport wordt door zeer veel – met name oudere – inwoners van onze gemeente beoefend. Tenminste veertien bridgeverenigingen zijn actief, overigens niet altijd op competitieniveau of aangesloten bij de nationale Bridgebond. De bridgeverenigingen hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan meer accommodatieruimte. Met name in het Bridgehome in de Heuvelwijk in Leidschendam waar Bridgclub Leidschenhage haar thuishaven heeft, vinden veel bridgers onderdak. Deze sportvereniging behoort tot de grootste bridgeverenigingen van Nederland. De andere bridgeverenigingen vinden onderdak in wijk- en dienstencentra of in zaalruimten van de plaatselijke horeca.

De Leidschendamse Denksportvereniging Corbulo en Schaakvereniging Voorburg hebben wel aangegeven op zoek te zijn naar een vaste en betere ruimte. Met beide binnensportverenigingen is gesproken en nagedacht over de ontwikkeling van een denksportcentrum in het zalencentrum van Forum Kwadraat. Gebleken is echter dat de bestuurlijke en financiële draagkracht van beide binnensportverenigingen thans niet groot genoeg is om een klein, maar eigen denksportcentrum te bemensen en te beheren. Samenwerking en fusie bleek ook onbespreekbaar. Daarmee is het idee van een tweede denksportcentrum ten behoeve van de schaak- en damsport in onze gemeente vooralsnog verlaten. Omdat wij wel veel waarde hechten aan een goede basis voor de dam- en schaaksport in onze gemeente en met name de activiteiten van beide sportverenigingen voor de schooljeugd graag willen uitbouwen, zullen de gesprekken over een goede permanente ruimte voor beide verenigingen worden voortgezet.

- Cluster gymnastiek/turnen

Ook de gymnastiek- en turnsport wordt in onze gemeente veel beoefend met name door kinderen en jeugdigen vanaf een jonge leeftijd. De gemeente heeft vier gymnastiekverenigingen: AVGV en Gymnova Gymnastiek in Leidschendam en SOS en sportvereniging JOV in Voorburg.

De gymnastiek- en turnverenigingen maken voor hun activiteiten voornamelijk gebruik van een groot aantal gymnastieklokalen verspreid over de gehele gemeente. Het voordeel daarvan is dat met name voor de jonge jeugd de sportaccommodatie altijd dichtbij is, hetgeen vertrouwd en veilig is. Deze binnensportverenigingen hebben aangegeven die spreiding over de wijken voor de jongste jeugd ook graag zo te willen houden. Wel is er kritiek op de staat van onderhoud waarin een aantal gymnastieklokalen verkeert en wordt een aantal van de thans gebruikte gymnastieklokalen binnen enkele jaren gesloopt. Ook is gebleken dat de uitrusting van de gymnastieklokalen – die primair is afgestemd op de behoefte van het bewegingsonderwijs – niet altijd voldoet voor de gymnastiek- en turnsport. Voor hoogwaardig materiaal (toestellen en matten) moeten deze binnensportverenigingen in veel gevallen zelf zorgen. Het probleem daarvan is dat de nodige bergruimte voor het opbergen van die (kostbare en omvangrijke) materialen in de gymnastieklokalen veelal ontbreekt. Met het materiaal wordt dan ook regelmatig heen en weer gesleept. Dit betekent dat hier en daar verbeteringen van bergruimte bij gymnastieklokalen nodig is. Voor de gebruikers van de te

slopen gymnastieklokalen dient naar vervangende ruimte te worden gezocht. **Zoals reeds is opgemerkt zullen de sloopplannen van deze gymnastieklokalen niet eerder worden uitgevoerd dan nadat voor de desbetreffende gebruikers een passende oplossing is gevonden.**

De drie grootste gymnastiek-/turnverenigingen SOS, AVGV en Gymnova (samen meer dan 1.500 leden) hebben de binnensportnota aangegrepen om gezamenlijk een ambitieus plan in te dienen voor een kwalitatieve en sportieve verbetering van de turnsport. Daarmee sluiten zij aan bij de wens van de nationale bond om naar meer specifieke trainings- en wedstrijdaccommodaties op regionaal niveau te streven. Deze drie binnensportverenigingen hebben aangegeven graag te willen beschikken over een gezamenlijke eigen turnhal. Zij worden momenteel belemmerd in hun mogelijkheden om op een acceptabel niveau turnactiviteiten uit te voeren. Met name voor de wat oudere jeugd ontbreken de faciliteiten om talenten naar een hoger niveau te brengen. Dat leidt vaak tot vertrek van jongeren naar andere gymnastiek-/turnverenigingen in de regio of het stoppen met de turnsport. De drie verenigingen willen daarom graag de beschikking krijgen over een centraal gelegen turnaccommodatie met specifieke turnfaciliteiten in onze gemeente, waaronder een landingskuil. In deze turnhal kunnen alle toestellen permanent worden opgesteld en kunnen speciale matten en vloeren worden aangebracht. Een landingskuil zorgt er voor om op een veilige manier aan de toestellen en oefeningen te kunnen trainen. Zij hebben daartoe een beleidsplan ingediend dat uitgaat van aanbouw van een turnhal aan sporthal Essesteyn, maar een andere centraal gelegen locatie is uiteraard ook denkbaar. In de regio zijn dergelijke turnhallen nog erg schaars en thans alleen in Zoetermeer, Alphen aan de Rijn en Leiden aanwezig. **Deze turnhal dient te vallen binnen de classificatie van de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU). Een dergelijke turnhal stelt de gezamenlijke gymnastiek- en turnverenigingen in staat om hun leden op gepaste wijze de turnsport te laten beoefenen.**

Het aantal gymnastiek- en turnbeoefenaren – en met name de grote belangstelling bij de jeugd voor deze sport – is voldoende groot om de mogelijkheden naar de realisatie van een turnhal met een positieve insteek te onderzoeken. Een belangrijk gegeven is dat de drie sportverenigingen samen willen werken om dit doel te realiseren. Een gezamenlijke turnhal draagt ook bij tot het sociale verenigingsleven, waardoor ook het vinden van vrijwilligers minder lastig wordt. Voorwaarde is dat de drie sportverenigingen samen willen optrekken in deze voorbereiding en mede-verantwoordelijkheid willen dragen voor het beheer en de exploitatie van die turnhal. Ook zal een goede locatie moeten worden gevonden. Een vaste turnhal kan slechts in beperkte mate worden gebruikt voor het schoolgebonden bewegingsonderwijs, maar biedt wel een extra variatiemogelijkheid.

- **Volleybal**

De gemeente heeft vijf volleybalverenigingen met in totaal 776 leden.

Volleybalvereniging **VISADE Voorburg** (292 leden) wil graag gebruik gaan maken van de nieuwe sporthal aan de Marcellus Emantslaan. De voornaamste reden is dat deze sporthal geschikt kan worden gemaakt voor volleybal op semi-professioneel niveau. De wedstrijdlocatie sporthal Essesteyn voldoet niet in alle opzichten aan de eisen die de volleybalbond thans stelt aan het niveau waarop deze volleybalclub thans opereert, met name voor wat betreft de hoogte en de uitloopruiden rondom het centre court. VISADE Voorburg speelt met zijn eerste herenteam op dit moment op het op één na hoogste nationale niveau in Nederland en heeft ambitie tenminste op dit semi-professionele niveau te blijven acteren. Ook het eerste vrouwenteam speelt op hoog nationaal niveau. Tevens heeft zij aangegeven al haar activiteiten te willen clusteren in deze sporthal. Deze vereniging traint en speelt nu verspreid over acht verschillende binnensportaccommodaties, waarbij de belangrijkste competitiewedstrijden in sporthal Essesteyn worden gespeeld. Ook wil VISADE Voorburg graag de beschikking hebben over een beachvolleyballocatie.

Aan de wens van VISADE Voorburg kan door de realisatie van de sporthal **op een nog nader te bepalen locatie in de onmiddellijke omgeving van** de Marcellus Emantslaan tegemoet worden gekomen. Deze nieuwe sporthal - die uit een gezamenlijk initiatief van de Spinozagroep (bestuur voor voortgezet onderwijs) en VISADE Voorburg is voortgekomen - krijgt vier speelvelden voor volleybal met een flinke tribunecapaciteit, een vierde gymzaal, een multifunctionele ruimte en een kantine.

Het streven is deze nieuwe sporthal **2013** in gebruik te nemen.

Volleybalvereniging **Red Stars** (60 leden) heeft de wens om alle trainingen en wedstrijden in de nieuwe sporthal onder te brengen.

Deze binnensportvereniging speelt momenteel in de Maartenshal. Ons lijkt de combinatie VISADE Voorburg – Red Stars een hele mooie. Daarom willen wij graag bevorderen dat ook deze volleybalvereniging vanaf **2013** in de nieuwe sporthal kan gaan spelen en trainen. Indien het aantal beschikbare uren en ruimten in de nieuwe sporthal dat mogelijk maken geldt hetzelfde voor de kleinere volleybalverenigingen AVGV en Lange Poten. Met deze bespelers kan de nieuwe sporthal uitgroeien tot de volleybalhal van onze gemeente, waar het roemruchte Voorburgse volleybalverleden weer volop kan herleven.

In het park dat naast de sporthal zal worden aangelegd, is wellicht plaats voor een beachvolleybal court. Bij het inrichtingsplan van dit park - dat in overleg met omwonenden zal worden opgesteld - zal deze wens worden meegenomen. **Eventuele** realisatie is overigens pas te voorzien na aanleg van de sporthal en de nieuwe parkeergarage.

De investering van de nieuwe sporthal bedraagt ca. € 7 miljoen, die voor een deel wordt gedekt uit de onderwijshuisvestingsvoorzieningen. De sporthal zal op de doordeweekse dagen gaan dienen voor het bewegingsonderwijs van drie scholen voor voortgezet onderwijs in de directe omgeving en op enkele momenten in het jaar ook als gezamenlijke examenruimte gaan fungeren.

Volleybalvereniging **GSC** uit Leidschendam (300 leden) maakt momenteel gebruik van de twee sporthallen van sportcentrum De Fluit en wil dat ook blijven doen. Zij wil wel meer uren en een half centrecourt in een van deze sporthallen. Daarnaast is de wens geuit om over een beachvolleyballocatie in de nabijheid van sportcentrum De Fluit te kunnen beschikken. Het verzoek van GSC om een centrecourt **te realiseren** in sporthal De Bocht of sporthal De Tas wordt met een positieve insteek onderzocht. **Het verzoek ten aanzien van een beachvolleyballocatie zal worden meegenomen in het ruimtelijk beleid van de gemeente. De voortschrijdende planvorming van het gebied rondom sportcentrum De Fluit maakt het onzeker of een beachvolleybalcourt in dit gebied kan worden gerealiseerd.**

- **Tafeltennis**

In de gemeente is één tafeltennisvereniging, te weten **VVV**. Deze sportvereniging heeft momenteel 150 leden, waarvan 35 jeugdleden. Deze sportvereniging heeft een ambitieus jeugd promotieplan opgesteld. Zij is in tijd en plaats gebonden aan het gymnastieklokaal Van Ruysdaellaan (naast de basisschool Maria Bernadette), waar zij ook beschikt over een aangebouwde kleine en in eigendom zijnde kantine. Deze binnensportvereniging maakt door het jaar heen vrijwel alle avonden van de week en in de weekends gebruik van het gymnastieklokaal. Ook organiseert deze sportvereniging naast trainingen en competitiewedstrijden succesvolle toernooien voor basisschoolkinderen en “open” jeugdtoernooien.

Gelet op het feit dat VVV meer tafeltennistafels moet kunnen opstellen, wil zij graag de capaciteit in laatstgenoemd gymnastieklokaal uitbreiden voor vier of vijf tafeltennistafels. Daarnaast heeft deze binnensportvereniging behoefte aan meer opslagruimte voor de (ingeklapte) tafeltennistafels. Zij stelt voor om deze ruimtelijke wensen te realiseren door een aanbouw aan het huidige gymnastieklokaal.

De gemeente acht realisering alleen mogelijk als deze verenigingswens wordt gecombineerd met de invulling van andere ruimtelijke behoeften. De basisschool Maria Bernadette heeft namelijk nog geen naschoolse opvangmogelijkheden en ook kinderopvang voor 0-4 jarigen is bij deze school thans niet aanwezig. Er is grote behoefte aan meer ruimte voor naschoolse kinderopvang en opvang van 0-4 jarigen in onze gemeente. Tegelijkertijd is er ook sprake van extra ruimtebehoefte bij het naast gelegen gebouw van de scoutinggroep Satoko Kitahara voor botenopslag. Het gebouw van de scoutinggroep is bovendien voor meer doeleinden bruikbaar. De combinatie basisschool-kinderopvang-naschoolse opvang-tafeltennishal-scouting is derhalve een unieke kans om meer maatschappelijke doelen tegelijk te realiseren en ook andere kostendragers te vinden.

Daarom wordt voorgesteld een plan voor aanvullende nieuwbouw te (laten) ontwikkelen dat voorziet in een multifunctioneel voorzieningencluster aan de Van Ruysdaellaan, waarvan ook de ruimtelijke behoefte van tafeltennisvereniging VVV deel uitmaakt. In geval van voldoende capaciteit van het projectenbureau kan deze planvorming met de diverse betrokken partners in 2009/2010 ter hand worden genomen, waarbij de gemeente de regierol zal vervullen. Wel moet als voorbehoud worden gemaakt dat op grond van het bestemmingsplan en de huidige

ruimtelijke inrichting van het gebied - onder andere het verleggen van het fietspad - de beoogde uitbreidingen mogelijk moeten zijn.

- **Handbalvereniging EHC en korfbalvereniging VEO**

Deze twee sportverenigingen maken gebruik van het buitensportpark Westvliet. Dit sportpark is gelegen op Haags grondgebied, maar is privaatrechtelijk eigendom van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Handbalvereniging EHC heeft 345 leden en korfbalvereniging VEO heeft 425 leden. Beide sportverenigingen bestaan al vele jaren en zijn gezond. Zij dragen bij aan diverse activiteiten gericht op naschoolse beweegprogramma's voor de jeugd en tonen in het algemeen een grote maatschappelijke betrokkenheid. Ze beschikken beide over een eigen clubgebouw op het sportpark. Beide sportverenigingen zijn een gemengde buiten- en binnensportvereniging. In de periode september/oktober en april/juni spelen zij buiten en doen zij mee **aan** de buitencompetitie. In de periode november/maart maken zij voor het trainen en het spelen van de zaalcompetitie gebruik van verschillende sporthallen in onze gemeente. EHC maakt gebruik van de sporthallen Kastelenring en De Tas en VEO van sporthal Essesteyn en De Maartenshal. Daarmee leggen beide verenigingen in de wintermaanden een grote druk op het aantal beschikbare sporthaluren en blijft het altijd passen en meten om voldoende uren te kunnen huren. Voor de sociale kant van het verenigingsleven betekent het verspreid over verschillende uren en sporthallen spelen dat deze sportverenigingen in de wintermaanden nauwelijks activiteiten in hun eigen clubgebouw en derhalve ook geen inkomsten uit hun kantines hebben.

Beide sportverenigingen hebben daarom de wens neergelegd om voor de wintermaanden over een eigen kleine vaste sporthal te kunnen beschikken. Omdat de ene sportvereniging op zaterdag haar competitiewedstrijden speelt en de andere op zondag is gezamenlijk gebruik van één binnensportaccommodatie heel goed mogelijk. De maatvoering van de velden voor beide sporten is bovendien gelijk. Op het sportpark is ruimtelijk gezien de bouw van een hal ter grootte van een handbal of korfbalveld mogelijk.

Voor de bestaande sporthallen in onze gemeente zou een eigen sporthal een behoorlijke ontlasting betekenen. Gelet op het nog grote tekort aan sporthaluren op met name prime time uren in het hoogseizoen is dat een winst. Aan eventuele honorering van het verzoek worden echter de volgende voorwaarden verbonden. Een eerste voorwaarde is dat beide sportverenigingen samen verantwoordelijk willen zijn voor het beheer en de exploitatie van de nieuwe binnensportaccommodatie. Daarom – en ook om fiscale voordelen te behalen – acht het college **het** nodig dat voor dit deel van het sportpark een beheerstichting wordt opgericht, waarin beide sportverenigingen en mogelijk nog andere gebruikers participeren. Een tweede voorwaarde is dat de nieuwe sporthal ook overdag moet kunnen worden gebruikt, bijvoorbeeld als tennishal, voor bewegen door ouderen of speelruimte voor schoolkinderen of kinderopvang. Dit maakt het ook mogelijk om andere kostendragers te betrekken. Samen met de sportverenigingen wordt een plan uitgewerkt om te komen tot een definitieve aanvraag en kostenraming. Voorwaarde voor realisatie is overigens wel dat de gemeente Den Haag medewerking verleent aan de bouw van nieuwe multifunctionele sportaccommodatie op dit sportpark, waarbij de goedkoopste oplossing de voorkeur geniet. Aan beide sportverenigingen wordt gevraagd ook een eigen financiële bijdrage in de exploitatiekosten van een dergelijke sporthal te leveren.

- **Stichting Duivesteyn (Korfbalvereniging SEV en hockeyvereniging VMHC Cartouche)**

Deze twee sportverenigingen maken gebruik van **buitensportpark** Duivesteyn, waar zij ook over eigen clubruimten beschikken. Korfbalvereniging SEV heeft momenteel 130 leden en hockeyvereniging VMHC Cartouche 1.488 leden. Beide verenigingen spelen in het voorjaar en in de nazomermaanden buiten. In de wintermaanden speelt SEV een binnencompetitie en doet VMHC Cartouche aan zaalhockey. SEV maakt gebruik van beide sporthallen van Sportcentrum De Fluit (voor 10,5 uur per week gedurende vijf maanden per jaar), evenals VMHC Cartouche (voor 2,5 uur per week gedurende drie maanden per jaar).

Beide sportverenigingen hebben de wens te kennen gegeven om op het sportpark te kunnen beschikken over een eigen eenvoudige sporthal. VMHC Cartouche wil vooral voor zaalhockey en trainingen gebruik maken van de sporthal en SEV wil haar trainingen en wedstrijden in de sporthal spelen. Kinderopvangorganisatie B4Kids heeft aangegeven dat zij het gebruik van een sporthal voor naschoolse opvangactiviteiten een goede toevoeging vindt van de voorzieningen die thans op sportpark Duivesteyn reeds aanwezig zijn.

Het verzoek van beide sportverenigingen wordt ondersteund door de stichting Duivesteyn, die als beheerder en exploitant van het sportpark optreedt. Na alle investeringen die recent op sportpark Duivesteyn hebben plaatsgevonden, ligt het niet onmiddellijk voor de hand om nog eens extra te investeren in een (eenvoudige) binnenhal. Anderzijds moeten kansen ook niet uit de weg worden gegaan, mede gelet op de thans bestaande druk op prime time uren in het hoogseizoen **van** de bestaande sporthallen. Om medewerking te kunnen geven aan dit streven, zal door de stichting Duivesteyn eerst een concreet plan moeten worden uitgewerkt en een exploitatieplan moeten worden opgesteld dat voorziet in een kostendekkende exploitatie, mede door voldoende gebruik van de sporthal overdag, die uitgaat van een eigen financiële bijdrage. Het plan moet financieel haalbaar zijn. Behalve aan naschoolse opvangactiviteiten kan worden gedacht aan samenwerking met het naastgelegen (gemeentelijke) tennispark Overdam of aan het organiseren van sport- en beweegactiviteiten voor groepen ouderen. Na beoordeling van het plan zal definitief worden besloten over medewerking aan realisering ervan.

- **VCC (Voorburg Cricket Club)**

Deze sportvereniging heeft 200 leden (waarvan 150 seniorleden) en moet voor de training van haar seniorleden in de wintermaanden gebruik maken van een sporthal met een lengte van 35 á 40 meter. Deze ruimte wordt thans in Rotterdam gehuurd. In onze gemeente is thans geen sporthal beschikbaar die aan deze eis voldoet. De bestaande sporthallen zijn te klein. Gelet op het feit dat deze sportvereniging momenteel gebruik maakt van een sporthal in Rotterdam die wel voldoet aan deze eis, zal de gemeente niet verder zoeken naar een geschikte oplossing.

Voor de juniorleden is voor de wintertrainingen een kleinere sporthal voldoende. De jeugdleden maken vanaf april 2009 gebruik van het nieuwe gymnastieklokaal van het Wellantcollege. Dit gymnastieklokaal is gelegen naast het eigen sportcomplex op sportpark Westvliet. Het Wellantcollege zal voor haar bewegingsonderwijs gebruik gaan maken van de buitensportaccommodatie van VCC.

4.9 Gevolgen honorering beleidsplannen voor het oplossen van het tekort aan sporthalruimte

In **bijlage 6** worden de gevolgen van eventuele realisering van de in de beleidsplannen gevraagde uitbreiding van binnensportaccommodaties voor de oplossing van het tekort aan sporthalruimte schematisch in beeld gebracht. Deze bijlage geeft aan hoe het tekort aan sporthalruimte kan worden opgelost door realisering van de nieuwe binnensportaccommodaties. De kosten om uiteindelijk het tekort aan sporthalruimte op prime time uren in het hoogseizoen op te lossen worden nog inzichtelijk gemaakt.

4.10 Aanpassingen per sporthal

- Sporthallen De Bocht en De Tas

Uit de enquête van TNS NIPO is naar voren gekomen dat voor diverse gebruikers van deze sporthallen het opknappen van met name de entree en de kantine de hoogste prioriteit heeft. Deze wensen zullen worden bezien in het kader van de realisering van de nieuwe huisvesting van de VMBO school, bibliotheek en het parkeerdek. Daarnaast wordt onderzocht of de mogelijkheid bestaat het plafond van de huidige judoruimte te verhogen, waardoor aan de wensen van de desbetreffende budosportvereniging tegemoet kan worden gekomen.

- Sporthal en zalencentrum Forum Kwadraat

Ten behoeve van de komst van de twee basketbalverenigingen in de sporthal Forum Kwadraat zijn enige aanpassingen in deze sporthal nodig.

Grotere aanpassingen zijn nodig in het zogenaamde zalencentrum van Forum Kwadraat. Dit zalencentrum staat al geruime jaren grotendeels leeg. Tijdelijk is er verhuur van een deel aan de Spinozagroep gerealiseerd. Voor permanent gebruik is bovendien enkele jaren geleden het Amco-theater hierin ondergebracht. Nog steeds is er echter sprake van een behoorlijke ruimtelijke leegstand. Verhuur is moeilijk gebleken vanwege de gebruiksbependingen die een aantal zalen heeft. Deze zalen beschikken namelijk niet over daglichttoetreding. De gemeente is voor het beheer en de exploitatie verantwoordelijk voor dit zalencentrum. Dit valt niet onder het beheer van Optisport Voorburg B.V.

In het kader van de binnensportaanpak is opnieuw naar de mogelijkheden gekeken om dit zalencentrum weer volledig in gebruik te nemen. Dat lijkt goed te kunnen lukken.

Momenteel wordt onderzocht of de bovenste verdieping van het zalencentrum voor een belangrijk extra deel kan worden verhuurd aan Fitness Voorburg, een commercieel fitnessbedrijf dat momenteel reeds een ruimte huurt in het gebouw. In verband hiermee is aan Budoclub Voorburg gevraagd te verhuizen naar een naastgelegen ruimte in het gebouw. Deze sportvereniging is bereid hieraan medewerking te verlenen, mits wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden. Deze voorwaarden hebben onder andere betrekking op de afmetingen van de ruimte, de klimaatbeheersing en de in rekening te brengen huur. Deze interne verschuivingen kunnen in twee fasen worden gerealiseerd, waarbij de afronding pas kan plaatsvinden zodra de Spinozagroep haar ruimten niet meer nodig heeft (naar verwachting in 2011 of 2012). Fitness Voorburg stelt – in overleg met de gemeente en Budoclub Voorburg - een plan op voor de gewenste interne bouwkundige aanpassingen die deze verschuivingen met zich meebrengen en de kosten die hiermee gemoeid zijn.

Beneden - in het voormalige restaurant - zal binnenkort een kantoorruimte voor de Participatieraad en een clubruimte voor sportverenigingen worden ingericht. Deze clubruimte kan ook door andere instanties worden gebruikt voor vergaderingen en presentaties.

Door het beter geschikt maken van het zalencentrum en het creëren van kantoor- en vergaderruimte in het voormalige restaurant kan de gemeente meer huurinkomsten verwerven.

- Sporthal De Kastelenring

Sporthal De Kastelenring is de minst bezette sporthal in onze gemeente. Deels vanwege de sobere inrichting en deels vanwege de ligging van dit buitensportpark in een uiterste hoek van onze gemeente. De sporthal en de binnenkleedkamers zijn momenteel nog steeds in beheer bij de gemeente en is vooralsnog buiten de overdracht van het beheer over het sportpark naar de stichting De Kastelenring gehouden. Het bestuur van deze stichting heeft wel geopteerd voor een overname van de beheer- en exploitatietaken van de sporthal. Dit wordt in 2009 gerealiseerd. De sporthal maakt onlosmakelijk deel uit van het kleedkamer- en kantinecomplex van de voetbalverenigingen.

De bezettingsgraad van deze sporthal zal worden verhoogd door het treffen van een aantal maatregelen en voorzieningen. Deze worden toegelicht in paragraaf 4.11 van deze nota.

- Sporthal Essesteyn

Op grond van de door de gebruikers ingediende beleidsplannen wordt deze sporthal aangemerkt als de badmintonhal van de gemeente. Deze sporthal dient dan ook met name te worden ingericht voor het spelen van badminton. Hierbij wordt gedacht aan onder meer het aanpassen van de verlichting.

- Sporthal De Meerhorst

Deze sporthal wordt uitsluitend gebruikt door omnivereniging Stompwijk '92. Ten aanzien van deze sporthal behoeven er geen extra voorzieningen buiten het reguliere onderhoud op grond van het meerjarenonderhoudsplan te worden getroffen.

De gewenste aanpassingen per sporthal en de financiële consequenties hiervan worden in het vierde kwartaal van 2009 en 2010 in beeld gebracht. Hierover dient dus nog afzonderlijke besluitvorming door het college en de gemeenteraad plaats te vinden.

4.11 Oplossingen verminderen tekort aan sporthalruimte

Zoals reeds is opgemerkt bedraagt het totale tekort aan sporthalruimte op prime time uren in het hoogseizoen op basis van de huidige behoefte minimaal 66 uur per week. Het overgrote deel van deze vraag wordt veroorzaakt door seizoensgebonden gebruikers van sporthallen, te weten de gebruikers die alleen op prime time uren in de periode oktober tot en met maart gebruik maken van de sporthallen.

Voorgesteld wordt om het tekort aan sporthalruimte als volgt te verminderen:

- het realiseren van een optimale bezettingsgraad van de bestaande binnensportaccommodaties, met name van sporthal Kastelenring;
- het realiseren van een ballonhal of kleine vaste sporthal op buitensportpark Westvliet;
- het eventueel op termijn realiseren van een eenvoudige sporthal op buitensportpark Duivesteyn.

De bezettingsgraad van sporthal De Kastelenring kan worden verhoogd door het treffen van de volgende maatregelen en voorzieningen:

- het verplaatsen van een aantal binnensportactiviteiten en -uren naar deze sporthal, teneinde meer ruimte in de andere sporthallen te realiseren. Hierbij wordt voor de avonden in de eerste plaats gedacht aan activiteiten voor volwassenen, zoals zaalvoetbal en zaalhockey. Ook wordt gedacht aan het organiseren van activiteiten overdag gericht op ouderen, zoals gymnastiek en tennis;
- het geschikt maken voor het spelen van zaalhockey;
- het treffen van akoestische maatregelen om het gebruik te optimaliseren;
- over enkele jaren zal het gebruik overdag kunnen toenemen door de vestiging van een school voor speciaal voortgezet onderwijs op Schakenbosch. Deze school krijgt geen eigen gymnastieklokaal, maar zal gebruik gaan maken van sporthal De Kastelenring. Ook andere instituten op Schakenbosch kunnen voor hun spel- en sportactiviteiten meer gebruik gaan maken van deze sporthal.
- schoolgebruik en nieuwe sporten betekent wel dat de inrichting en de materialen van de sporthal moeten worden aangepast, zodat aan de huidige kwaliteitseisen en de eisen van de bonden en de vakleerkrachten in de zintuiglijke en lichamelijke oefening kan worden voldaan. Dit vergt een behoorlijke investering;
- de overdracht van de exploitatie en het beheer aan de beheerstichting sportpark De Kastelenring in 2009.

Door het realiseren van een kleine vaste sporthal op buitensportpark Westvliet en het eventueel op termijn realiseren van een eenvoudige sporthal op buitensportpark Duivesteyn kan de druk op uren tijdens prime time uren in het hoogseizoen aanzienlijk verminderen, doordat de huidige seizoensgebonden gebruikers van de sporthallen deze binnensportaccommodaties gaan gebruiken. Hierdoor kunnen de vrijvallende uren worden toegewezen aan gebruikers die gedurende het gehele binnensportseizoen (meer) gebruik zouden willen maken van de huidige sporthallen.

4.12 Verbeteren kwaliteit binnensportaccommodaties

Te stellen normen

Op grond van de Nota Beleidsvisie Sport streeft de gemeente naar sporttechnisch veilige en kwalitatief hoogwaardige sportvoorzieningen. Onder 'sporttechnisch veilige en kwalitatief hoogwaardige sportvoorzieningen' wordt verstaan sporthallen die **zoveel mogelijk** voldoen aan de normen van de NOC*NSF **en vakleerkrachten in de zintuiglijke en lichamelijke oefening (verenigd in de KVLO)**. Bovendien moet – uiteraard binnen redelijke grenzen - meer rekening worden gehouden met aanvullende of specifieke wensen die de

hoofdgebruikers van een sporthal stellen aan de kwaliteit van de accommodatie, bijvoorbeeld ten aanzien van beheer en onderhoud.

Hoewel dit geen wettelijke verplichting is, wordt **ten aanzien van gymnastieklokalen** voorgesteld **de huidige behoeften, wensen, ideeën en eisen** van de **gebruikers – waaronder van de vakleerkrachten** in de zintuigelijke en lichamelijke oefening (verenigd in de KVLO) - als nieuwe norm te gaan hanteren. Hiermee kan de gewenste kwaliteitsverbetering worden gerealiseerd. Hieronder wordt ingegaan op de financiële gevolgen hiervan. Bij de inrichting en het beschikbare materiaal - inclusief de opslag- en bergingsmogelijkheden - kan daarnaast meer rekening worden gehouden met de specifieke wensen van de sportverenigingen die als vaste huurders in de naschoolse uren en weekends van de gymnastieklokalen gebruikmaken. Niet alleen dient bij sporthallen en gymnastieklokalen rekening te worden gehouden met de veiligheidsnormen die met de sportbeoefening samenhangen. Ook moet aandacht worden besteed aan de staat van beheer en onderhoud van de binnensportaccommodaties in onze gemeente, voorzover dat als onvoldoende wordt ervaren. Sporthallen en gymnastieklokalen dienen door het nemen van concrete maatregelen op het gewenste kwaliteitsniveau te worden gebracht. Daarnaast moet de kwaliteit beter worden geborgd en gehandhaafd.

Huidige kwaliteitsborging

Ten aanzien van de kwaliteit, veiligheid en het gebruik van alle binnensportaccommodaties in de gemeente gelden momenteel de volgende objectieve kwaliteitsnormen.

Kwaliteitsnorm:	Inhoud kwaliteitsnorm:	Aanwezigheid/Cyclus kwaliteitsnorm:
Gebruiksvergunning	Brandweer geeft gebruiksvergunning af bij ingebruikname, verbouwing of uitbreiding binnensportaccommodatie	Voor alle sporthallen en gymnastieklokalen zijn gebruiksvergunningen afgegeven
Controlebeurten sporttoestellen	Controle van de plafond-, wand- en vloertoestellen	Twee keer per jaar in alle sporthallen in de gemeente en alle gymnastieklokalen in beheer van de gemeente en één keer per jaar in de gymnastieklokalen van de bijzondere schoolbesturen
Meerjarenonderhoudsplannen (MOP's)	Beschrijving dagelijks en groot onderhoud en planning van de uitvoering met beschikbare budgetten	Voor alle sporthallen en gymnastieklokalen zijn MOP's aanwezig

Om te meten of de sporthallen en gymnastieklokalen voldoen aan de te stellen kwaliteitsnormen wordt hieronder diverse maatregelen voorgesteld. Ook wordt een indicatie gegeven van de budgetten die nodig zijn om de gewenste resultaten te kunnen realiseren.

Behoeften en wensen huidige gebruikers

Er is onderzoek verricht naar de opvattingen en wensen van de huidige gebruikers over de binnensportaccommodaties in onze gemeente. TNS NIPO heeft namelijk opdracht gekregen een enquête te houden onder de huidige gebruikers van deze binnensportaccommodaties. In een vragenlijst is de gebruikers gevraagd hun mening te geven over het huidige en toekomstige gebruik en de huidige kwaliteit van de binnensportaccommodaties.

De resultaten van de enquête zijn opgenomen in **bijlage 7**. De belangrijkste conclusie is dat de gebruikers het huidige gebruik en de kwaliteit van de binnensportaccommodaties – over het algemeen – als goed ervaren. Toch schiet volgens de gebruikers de kwaliteit van sommige binnensportaccommodaties op een aantal punten te kort.

- Schoonmaak, aanwezigheid groot en klein materiaal en opbergmogelijkheden

De schoonmaak, de aanwezigheid van groot en klein materiaal en de opbergmogelijkheden zijn volgens diverse gebruikers in met name de oude(re) gymnastieklokalen van onvoldoende kwaliteit.

- Bouwkundig onderhoud

De gebruikers hebben diverse wensen met betrekking tot de staat van onderhoud van de binnensportaccommodaties. Dit geldt met name voor de elf verouderde gymnastieklokalen in Voorburg. Genoemd wordt het achterstallig onderhoud, het opknappen van plafonds, toiletten, verlichting en entrees. Ook wordt soms de sociale veiligheid als onvoldoende ervaren. Daarnaast vinden diverse gebruikers dat de centrale hal en de kantine van Sportcentrum De Fluit hard toe zijn aan een grote opknapbeurt.

- Invloed gebruikers op beheer

Diverse gebruikers van de sporthallen hebben aangegeven (te) weinig invloed te hebben op het beheer van de sporthallen en klagen over te lange lijnen naar Optisport Voorburg B.V. of de gemeente. Klachten over beheer of onderhoud worden daardoor te laat opgepakt. De twee Voorburgse sporthallen die door Optisport Voorburg B.V. worden beheerd hebben twee keer per jaar een gebruikersoverleg. Voor de Leidschendamse sporthallen bestaat ook een periodiek gebruikersoverleg.

Afweging gemeente

Om bovenstaande klachten op te pakken, hoeft niet in alle gevallen nieuw beleid te worden gemaakt. Een aantal verbeterpunten is de afgelopen maanden al uitgevoerd. Zo bleek het bedrijf dat verantwoordelijk is voor de schoonmaak van de gymnastieklokalen in Leidschendam ten tijde van het houden van de enquête onvoldoende prestaties te hebben geleverd. Deze klachten die hierover zijn gemeld zijn inmiddels verholpen.

- Verbetering schoonmaak

Optisport Voorburg B.V. is verantwoordelijk voor de schoonmaak, de opbergmogelijkheden, de controle en vervanging van groot en klein materiaal en het bouwkundig onderhoud van de sporthallen Essesteyn en Forum Kwadraat. De schoonmaak van de gemeentelijke binnensportaccommodaties wordt door middel van steekproeven geregeld gemonitord. Met

Optisport Voorburg B.V. zal zonodig worden gesproken over verbetering van de prestaties en het onderhouden van de contacten met de gebruikers. Bij de aanbesteding van het beheer van de gemeentelijke sporthallen zullen de voorwaarden van de te leveren prestaties scherp worden geformuleerd.

De sporthallen De Bocht, De Tas en De Kastelenring worden thans door gemeentelijk personeel schoongemaakt. Sporthal De Meerhorst wordt door de desbetreffende omnisportvereniging schoongemaakt. De gymnastieklokalen in Leidschendam worden schoongemaakt door een schoonmaakbedrijf. De bijzondere schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de schoonmaak van hun eigen gymnastieklokalen.

Het schoonmaken van sporthallen en gymnastieklokalen gebeurt voornamelijk 's ochtends vóór het eerste gebruik. De meeste klachten over de schoonmaak komen dan ook van sportverenigingen die met name in de avonduren gebruikmaken van de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Door het gebruik overdag zijn de binnensportaccommodaties 's avonds vaak niet meer helemaal schoon. Gelet op het feit dat het avondgebruik in veel gevallen naadloos aansluit op het daggebruik is het niet mogelijk om tussentijds schoon te maken. Als dit leidt tot onacceptabele en onhygiënische situaties zullen extra schoonmaakbeurten plaats moeten vinden en zal hiervoor tijd moeten worden vrijgemaakt.

- Verbetering opbergmogelijkheden groot en klein materiaal

In elke sporthal en elk gymnastieklokaal is sprake van een inpandig materialenhok. Naast het groot materiaal staan hierin enkele kasten voor de opslag van klein materiaal. Deze opslagruimten staan meestal overvol - hetgeen niet alleen lastig is - maar ook soms onveilige situaties oplevert, omdat de nooduitgang aan de achterkant van de materialenruimte is gesitueerd. Het is fysiek niet altijd mogelijk of zeer kostbaar om de huidige materialenruimten te vergroten. Een deel van de oplossing bestaat uit het effectiever gebruikmaken van de bestaande opslagruimten. Het aanbrengen van 'belijning' in materialenhokken - waar dat nog niet is gebeurd - kan hiervoor een belangrijk hulpmiddel zijn. Het opbergen van groot materiaal vergt echter veel discipline van de gebruikers die nu in een aantal gevallen nog te wensen overlaat. Daarnaast is het mogelijk om extra kasten of extra opbergvakken aan te brengen.

- Onderhoud en vervanging groot en klein materiaal

De gemeente is verantwoordelijk voor de controle en vervanging van het groot en klein materiaal voor de gemeentelijke sporthallen en gemeentelijke gymnastieklokalen. Veranderde opvattingen over het bewegingsonderwijs en gymnastiek/turnen vragen een andere invulling van het groot en klein materiaal. Ten aanzien van de vervanging van groot en klein materiaal in de gemeentelijke sporthallen en alle gymnastieklokalen in de gemeente wordt – zoals reeds is opgemerkt - voorgesteld het overzicht van het KVLO (vakbond voor vakleerkrachten bewegingsonderwijs) als nieuwe norm te gaan hanteren. Waar nodig zal aanvullend of vervangend materiaal moeten kunnen worden aangeschaft. Hierover zal met de bijzondere schoolbesturen en de sportverenigingen van gedachten worden gewisseld.

- Verbetering bouwkundig onderhoud

Het bouwkundig onderhoud van alle gemeentelijke binnensportaccommodaties vindt sinds kort plaats op basis van meerjarenonderhoudsplanningen (MOP's). In een MOP is voor een periode van tenminste tien jaar een planning opgenomen van alle te treffen grote en kleine bouwkundige werkzaamheden (zoals voorzieningen, vervangingen en onderhoud) van een binnensportaccommodatie. Tevens zijn hierin de geraamde kosten opgenomen. Elk jaar worden alle gemeentelijke sporthallen en gymnastieklokalen geïnspecteerd door de afdeling Realisatie en Beheer (bouwkunde). Het doel van deze inspectie is het beoordelen van de bouwkundige staat. Aan de hand van deze inspecties worden de MOP's geactualiseerd. De gebruikers van de gemeentelijke sporthallen dienen hun klachten door te geven aan de afdeling Accommodaties en van de sporthallen Essesteyn en Forum Kwadraat aan de beheerder van Optisport Voorburg B.V., die deze vervolgens oplossen. De gebruikers van de gemeentelijke gymnastieklokalen kunnen hun klachten vermelden op een klachtenformulier dat in deze binnensportaccommodaties aanwezig is. Gebleken is dat het doorgeven van klachten in veel gevallen nog te wensen overlaat. De huidige bouwkundige staat van de gemeentelijke sporthallen en gymnastieklokalen is over het algemeen goed. De door de gebruikers in de enquête geuite klachten zullen de komende jaren op basis van de MOP's worden opgelost.

Er is dus geen noodzaak om extra maatregelen te treffen. Ten aanzien van de elf gymnastieklokalen die op de nominatie staan om te worden gesloopt, zal de komende jaren alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud worden uitgevoerd. Het betreft de volgende gymnastieklokalen met het daarbij vermelde aantal gymnastieklokalen:

De Heuvel (1), Groen van Prinsterer (1), De Dijsselbloem (1), De Vijverhof (1), Veurs Voorburg (1), College 't Loo (2), Maartens College (De Maartenshal; 2) en het Huygenslyceum (2).

Gebruikersoverleg sporthallen

De door de gebruikers in de enquête geuite klachten en wensen worden besproken in **aparte bijeenkomsten met de gebruikers van de sporthallen**. In overleg met **hen** wordt de prioriteit en het tijdpad van te treffen voorzieningen in beeld gebracht.

Gymnastieklokalen

In overleg met de gebruikers van de gemeentelijke gymnastieklokalen wordt de prioriteit en het tijdpad van de te treffen voorzieningen in beeld gebracht. Met de bijzondere schoolbesturen is afgesproken dat zij deze behoeften en wensen met de gebruikers zullen bespreken. In overleg met hen worden de prioriteit en het tijdpad van de te treffen voorzieningen in beeld gebracht.

De bijzondere schoolbesturen dienen op basis van de bekostigingssystematiek van gymnastieklokalen de schoonmaak, de vervanging en controle van het groot en klein materiaal en het bouwkundig onderhoud aan de binnenzijde van hun gymnastieklokalen primair te betalen uit de verrekeningsbedragen (basisonderwijs) of genormeerde rijksvergoeding (voortgezet onderwijs).

Voor zover er vaste gebruikers voor de buitenschoolse uren zijn (zoals sportverenigingen of naschoolse opvangactiviteiten) kan dit leiden tot andere (kwalitatieve) gebruikerswensen. In

geval normvergoedingen of extra inkomsten voor materialen vanwege de verhuur buiten schooluren ontoereikend zijn om de af te spreken kwaliteitseisen te realiseren, wordt voorgesteld hiervoor van gemeentewege extra middelen beschikbaar te stellen. Dit betekent dat bijzondere schoolbesturen met een onderbouwd verzoek hiervoor met ingang van 2010 aanvullende geldmiddelen kunnen aanvragen bij de gemeente. **Hiermee worden de kwaliteitseisen van gymnastieklokalen van de bijzondere schoolbesturen geborgd. De verzoeken van de bijzondere schoolbesturen worden getoetst aan de geldende bekostigingssystematiek van gymnastieklokalen en de kaders die hiervoor nog moeten worden vastgesteld.**

Aanvullende kwaliteitsinjectie binnensportaccommodaties

Uit de resultaten van de enquête is gebleken dat de vraag naar sporthalruimte vooral op prime time uren en in het hoogseizoen in ruime mate het huidige beschikbare aanbod overtreft. In het kader van de besluitvorming over (vervangende) nieuwbouw van drie of meer bestaande gymnastieklokalen wordt daarom voorgesteld de wenselijkheid te onderzoeken deze gymnastieklokalen te vervangen door één sporthal met scheidingswanden. Hierdoor ontstaat een 'win-win-situatie', te weten een binnensportaccommodatie die niet alleen geschikt is voor bewegingsondewijs, maar tevens kan worden gebruikt voor wedstrijd sport en trainingen daarvoor.

Beleidsvoornemens:

1. de door de gebruikers in de enquête geuite klachten en wensen worden besproken met de gebruikers. Ook worden afspraken gemaakt over de prioriteit en het tijdspad van de treffen voorzieningen;
2. met de bijzondere schoolbesturen worden afspraken gemaakt over de kwaliteitseisen van gymnastieklokalen;
3. In het kader van de besluitvorming over (vervangende) nieuwbouw van drie of meer gymnastieklokalen wordt onderzocht deze gymnastieklokalen te vervangen door één sporthal met scheidingswanden.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1.) Bespreken klachten en wensen met gebruikers binnensportaccommodaties en in beeld brengen prioriteit en tijdspad van de te treffen voorzieningen	Gemeente, Optisport Voorburg B.V. en gebruikers binnensportaccommodaties	Vierde kwartaal 2009 Vanaf 2010	Afgenomen klachten over de schoonmaak, het verbeteren van de inrichting van materiaalhoeken en de uitrusting die voldoet aan de normen van de KVLO Vervangen groot en klein materiaal gemeentelijke sporthallen
(2.) Borgen kwaliteitseisen gymnastieklokalen bijzondere schoolbesturen	Gemeente, bijzondere schoolbesturen en sportverenigingen	Continu (vanaf derde kwartaal	Borgen kwaliteitseisen gymnastieklokalen bijzondere schoolbesturen

		2010)	
(3.) In geval van (vervanginge) nieuwbouw drie of meer gymnastieklokalen vervangen door één sporthal	Gemeente	Indien van toepassing	Gewenste aanvullende kwaliteitsinjectie

4.13 Sporttechnische keuring ISA Sport

Met name voor de sporthallen is het van belang dat ze voldoen aan de eisen die worden gesteld voor het spelen van competitiewedstrijden. Deze eisen zijn geformuleerd door de bij NOC*NSF aangesloten overkoepelende organisaties of bonden. De eisen hangen soms ook samen met het competitieniveau waarop door de gebruikers wordt geacteerd.

Om te achterhalen of onze sporthallen (nog) in voldoende mate voldoen aan de eisen van de diverse sportbonden heeft ISA Sport een apart onderzoek verricht. Hierdoor bestaat inzicht of onze sporthallen voldoen aan de gestelde kwaliteitsnormen. Het betreft sporttechnische keuringen.

ISA Sport zal in het derde kwartaal 2009 een praktisch goed uitvoerbaar advies geven om de behoeften van sporters en sportverenigingen en de normen van de sportbonden zoveel mogelijk te benaderen.

Gelet op het feit dat de bestaande gymnastieklokalen vrijwel niet worden gebruikt voor het spelen van wedstrijden heeft ISA Sport alleen de sporthallen gekeurd.

Aan de hand van de resultaten van de keuringen wordt per sporthal in beeld gebracht welke werkzaamheden er dienen te worden verricht om te voldoen aan de gewenste kwaliteit- en veiligheidseisen en welke budgetten hiervoor nodig zijn.

Beleidsvoornemen:

Alle sporthallen in Leidschendam-Voorburg voldoen zoveel mogelijk aan de eisen van NOC*NSF.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Sporttechnische keuringen sporthallen door ISA Sport	Gemeente en ISA Sport	Tweede kwartaal 2009 (is inmiddels afgerond)	Inzicht in werkzaamheden en budgetten gewenste kwaliteits- en veiligheidseisen sporthallen
Uitvoeren adviezen ISA Sport	Gemeente, instanties die voorzieningen gaan treffen en sportverenigingen	Vanaf vierde kwartaal 2009	Sporthallen voldoen zoveel mogelijk aan de eisen van NOC*NSF

4.14 Multifunctioneel gebruik en kwaliteitsverbetering binnensportaccommodaties

Sporthallen en gymnastieklokalen lenen zich bijzonder goed voor medegebruik voor kinderopvang, voor- en naschoolse opvang of wijkgerichte activiteiten. De mogelijkheden van deze bestaande binnensportaccommodaties zijn echter niet altijd toereikend hiervoor.

Daarom wordt voorgesteld bij (vervangende) nieuwbouw van sporthallen en gymnastieklokalen waar mogelijk extra of aangepaste ruimten te creëren voor voor- en naschoolse opvang. Scholen hebben immers vanaf 1 augustus 2007 de wettelijke verplichting om voor ouders die dat wensen kinderopvang te realiseren. Sinds de invoering van de Wet kinderopvang (1 januari 2005) heeft de gemeente een makelaarsrol. De makelaarsrol houdt in dat de gemeente de taak heeft om onder andere te bemiddelen tussen instellingen om de reeds bestaande gebouwen ook zoveel mogelijk te gebruiken voor kinderopvang en bij nieuwbouw de mogelijkheid voor kinderopvang te bevorderen (multifunctioneel gebruik).

Afweging gemeente

Binnen de gemeente is het voor kinderopvang moeilijk passende ruimte(n) te vinden voor uitbreiding. Derhalve worden uitbreidingsmogelijkheden gezocht in de vorm van multifunctioneel gebruik van bijvoorbeeld sportaccommodaties, verenigingsgebouwen en scoutinggebouwen. De scholen en organisaties voor kinderopvang zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het invullen van naschoolse activiteiten – waaronder sportactiviteiten - voor kinderen van de basisscholen. Daarom zullen zij worden betrokken bij (vervangende) nieuwbouwplannen van scholen en binnensportaccommodaties. Dit geldt ook voor sportverenigingen.

Beleidsvoornemen:

Het bevorderen van het multifunctioneel gebruik van binnensportaccommodaties.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Het bevorderen van het multifunctioneel gebruik van binnensportaccommodaties	Gemeente, bijzondere schoolbesturen en sportverenigingen	Bij (vervangende) nieuwbouw van binnensportaccommodaties	Nieuwe binnensportaccommodaties bieden bij voorkeur ook ruimte voor kinderopvang

4.15 Clustering

Behoeften en wensen gebruikers binnensportaccommodaties

Diverse met name grotere gebruikers van dezelfde tak van sport hebben aangegeven al hun gezamenlijke activiteiten zoveel mogelijk in één sporthal te willen clusteren. Het betreft sportverenigingen van de clusters “basketbal”, “gymnastiek/turnen” (niet voor de jongste jeugdleden) en “volleybal”. Andere gebruikers die behoren tot dezelfde tak van sport (zoals budosport, badminton en denksporten) hebben juist aangegeven gezamenlijke clustering van alle activiteiten in één sporthal om uiteenlopende redenen (nog) niet te willen.

Afweging gemeente

In paragraaf 4.7 van deze nota is aangegeven dat de voorkeur van de gemeente uitgaat naar clustering van alle activiteiten van alle sportverenigingen van dezelfde tak van sport in één binnensportaccommodatie. Hiermee is op termijn de grootste winst te behalen.

De voordelen van deze vorm van clustering zijn:

- het onderbrengen van sportverenigingen van dezelfde cluster in één binnensportaccommodatie bevordert de onderlinge samenwerking;
- het 'gesleep' met eigen groot en klein materieel en eigen spullen van met name gymnastiek- turnverenigingen van de ene naar de andere binnensportaccommodatie wordt zoveel mogelijk voorkomen, doordat niet van binnensportaccommodatie hoeft te worden gewisseld;
- minder verlies aan 'ombouwtijd' van de binnensportaccommodatie, doordat gebruik wordt gemaakt van hetzelfde groot en klein materiaal;
- het kader is gemakkelijker inzetbaar, doordat zij minder reistijd hoeft te maken;
- het aantal locaties per sportvereniging kan worden beperkt;
- het bevordert in sterke mate het verenigingsgevoel en het sociale verenigingsleven;
- het aanbod van de sportverenigingen kan beter op elkaar worden afgestemd.

De volgende complicaties moeten worden opgelost om deze vorm van clustering mogelijk te maken:

- op dit moment zijn er te weinig sporthallen om clustering overeenkomstig de wensen van de gebruikers te kunnen realiseren;
- sommige sportverenigingen hebben hoofdzakelijk Leidschendamse leden en andere sportverenigingen vooral Voorburgse leden. Dit maakt het in sommige gevallen minder aantrekkelijk om te clusteren;
- de afstand die vooral jeugdleden van de desbetreffende sportverenigingen moeten overbruggen om te sporten kan belemmerend zijn.

Op grond van het vorenstaande kan worden geconcludeerd dat clustering een kwaliteitsimpuls geeft aan de sportverenigingen die dat wensen. Derhalve wordt clustering van alle sportverenigingen van dezelfde tak van sport zoveel mogelijk gerealiseerd in alle sporthallen en gymnastieklokalen in de gemeente. Echter, in alle gevallen zouden diverse sportverenigingen van deze clusters en diverse andere gebruikers die momenteel van de sporthallen gebruik maken voor hun huidige uren en avonden moeten uitwijken naar andere tijdstippen, avonden en sporthallen. Dit houdt in dat roostertechnische problemen dienen te worden opgelost.

Onderzocht is op welke wijze invulling zou kunnen worden gegeven aan clustering van alle sportverenigingen in sporthallen die behoren tot dezelfde tak van binnensport. Hierbij is uitgegaan van de huidige behoefte van de gebruikers aan sporthalruimte en de verhuurroosters van de sporthallen voor het binnensportseizoen 2008-2009.

Voorstel clustering in sporthallen:

Sporthal Essesteyn: badminton- en honk- en softbalhal;

Sporthal Forum Kwadraat: basketbalhal;

Sporthal Marcellus Emantslaan: volleybalhal;

Sporthal De Tas: (diverse sporten);

Sporthal De Bocht: diverse sporten;

Sporthal De Kastelenring: handbal-, zaalvoetbal- en zaalhockeyhal;

Sporthal De Meerhorst: diverse sporten (omnisportvereniging Stompwijk '92).

Beleidsvoornemen:

Clustering van alle activiteiten van sportverenigingen die behoren tot dezelfde tak van binnensport in één sporthal en in één gymnastieklokaal zoveel mogelijk te faciliteren.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Het bevorderen van clustering in sporthallen en gymnastieklokalen	Gemeente, Optisport Voorburg B.V., sportverenigingen en bijzondere schoolbesturen	Een start wordt gemaakt na vaststelling van deze nota. Afronding kan plaatsvinden na realisatie van de nieuwe sporthal Marcellus Emantslaan	Levert een bijdrage aan het verenigingsgevoel en sociale verenigingsleven

4.16 Extra ruimte binnensportverenigingen

De sporthallen De Tas, De Bocht, Essesteyn en Forum Kwadraat beschikken over één centrale kantine, in beheer van ofwel een pachter ofwel Optisport Voorburg B.V. Voor de binnensportverenigingen die gebruik maken van deze sporthallen is er daarom thans geen mogelijkheid om inkomsten uit het beheer van een kantine te verwerven. Dit in tegenstelling tot de sportverenigingen die gebruik maken van de buitensportaccommodaties. Ook het verwerven van inkomsten uit sponsoring is voor binnensportverenigingen een moeilijke zaak. Inkomsten uit reclameborden vallen nu toe aan de gemeente (Tas en Bocht) of Optisport (Essesteyn en Forum Kwadraat). Voor een eigen verenigings-, sponsor- en vergaderruimte is in de sporthallen – met uitzondering van Forum Kwadraat – is geen ruimte.

Het huidige gemeentelijk beleid is dat sporthallen niet beschikken over volledig ter beschikking van individuele sportverenigingen staande vergaderruimten en sponsorruimten en dat gymnastieklokalen sowieso niet beschikken over een kantine, vergaderruimte en sponsorruimte.

Behoeften en wensen gebruikers binnensportaccommodaties

Uit de enquête van TNS NIPO en de gevoerde gesprekken is gebleken dat zeven met name grotere sportverenigingen – mede gelet op hun financiële situatie – behoefte hebben aan inkomsten uit een (eigen) kantine en sponsoractiviteiten. Daarnaast bevordert een eigen kantine het sociale verenigingsleven van sportverenigingen. Zij zijn van mening dat door het ontbreken van kantine-inkomsten en het niet kunnen afsluiten van contracten met sponsors hun mogelijkheden om inkomsten te verwerven in vergelijking met buitensportverenigingen veel kleiner zijn. De buitensportverenigingen beschikken immers wel over een eigen kantine en kunnen binnen de door de gemeente gestelde voorwaarden zelfstandig sponsorcontracten afsluiten. Ook hebben diverse binnensportverenigingen de wens geuit te willen beschikken over een vergaderruimte en sponsorruimte.

Afweging gemeente

Het beheer en de exploitatie van de sporthallen Essesteyn en Forum Kwadraat en bijbehorende kantines zijn uitbesteed aan Optisport Voorburg B.V. Dit eindigt op 31 december 2010. In het kader van het (opnieuw) aanbesteden van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat De Bocht en De Tas en bijbehorende kantines zal de gemeente als randvoorwaarde opnemen dat sportverenigingen extra inkomsten kunnen verwerven uit kantine-opbrengsten en sponsoractiviteiten. In hoofdstuk 5 van deze nota wordt nader ingegaan op het opnieuw aanbesteden van de sporthallen. In dit verband wordt opgemerkt dat kantines op de buitensportparken in eigendom zijn van buitensportverenigingen. Dat zal bij de binnensportverenigingen niet het geval zijn. Bovendien heeft dit voor de gemeente een financieel nadeel, omdat de exploitatiebijdrage aan de commerciële exploitant vermoedelijk hoger zal uitvallen.

Om binnensportaccommodaties een kwaliteitsinjectie te geven wordt voorgesteld in het kader van de nieuwbouwplannen van sporthallen en gymnastieklokalen daar waar mogelijk één multifunctionele ruimte op te nemen die gebruikt kan worden gebruikt als kantine, vergaderruimte, sponsoruimte of naschoolse opvang.

Beleidsvoornemen:

1. in het kader van het (opnieuw) aanbesteden van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht en De Tas en bijbehorende kantines zal de gemeente als randvoorwaarde opnemen dat gebruikers extra inkomsten kunnen verwerven uit kantine-opbrengsten en sponsoractiviteiten;
2. in het kader van de nieuwbouwplannen van sporthallen en gymnastieklokalen daar waar mogelijk één extra multifunctionele ruimte op te nemen die kan worden gebruikt voor kantine, vergaderruimte, sponsoruimte of naschoolse opvang.

Maatregel:	Wie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1.) Het in de (nieuwe) aanbesteding opnemen van de randvoorwaarde dat gebruikers extra inkomsten kunnen verwerven uit kantine-inkomsten en sponsoractiviteiten	Gemeente	2009/2010	Sportverenigingen kunnen inkomsten verwerven uit kantinebeheer en sponsoring
(2.) In het kader van nieuwbouwplannen binnensportaccommodaties waar mogelijk één extra multifunctionele ruimte opnemen	Gemeente, bijzondere schoolbesturen en sportverenigingen	Continu	Nieuwe binnensportaccommodaties beschikken over een multifunctioneel te gebruiken ruimte

Hoofdstuk 5 Eigendom, beheer en exploitatie

5.1 Inleiding

In het licht van deze nota is ook nagedacht over wat er met het eigendom, het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties moet gebeuren. Voor de buitensportaccommodaties is de afgelopen jaren het beleid ingezet gericht op de totstandbrenging van beheerstichtingen per buitensportpark die door de buitensportverenigingen zelf worden gevormd. Hierdoor is een stuk eigen verantwoordelijkheid voor beheer en exploitatie van de buitensportparken bij de belangrijkste gebruikers komen te liggen. Naast meer verantwoordelijkheid betekent dat voor de beheerstichtingen ook meer mogelijkheden om de sportparken tegen aantrekkelijke vergoedingen aan andere (commerciële) gebruikers beschikbaar te stellen en de sportparken dus meer multifunctioneel in te zetten. Dat biedt ook de mogelijkheid tot aantrekkelijke fiscale voordelen, zowel bij investeringen als bij exploitatie. Voor de gemeente betekent het een ontlasting van een deel van de beheertaken.

Voor de binnensportaccommodaties is de situatie gecompliceerder. Er is thans sprake van diverse beheerverantwoordelijkheden voor de bestaande binnensportaccommodaties, hetgeen onder andere voortvloeit uit de nogal van elkaar verschillende beheerregimes van de voormalige gemeenten Leidschendam en Voorburg. Op dit moment spelen bijzondere schoolbesturen, gemeente en een commerciële beheerder een rol bij het beheer en de exploitatie, waardoor dit per binnensportaccommodatie anders geregeld is. In **bijlage 8** is de huidige situatie ten aanzien van het eigendom, het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties in de gemeente weergegeven.

Een van de doelstellingen van deze binnensportnota is het beheer en de exploitatie van de binnensportaccommodaties meer eenduidig te regelen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gymnastieklokalen en sporthallen.

5.2 Onderzoek beheer- en exploitatievormen

De gemeente heeft Grontmij/Marktplan opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar:

- de meest ideale beheervorm van de binnensportaccommodaties gedifferentieerd naar locatie en/of soort binnensportaccommodatie;
- de meest efficiënte wijze van exploiteren van de binnensportaccommodaties;
- de harmonisatie van de tarieven van binnensportaccommodaties (zie hoofdstuk 6).

De rapportage van Grontmij/Marktplan is opgenomen in **bijlage 9**.

De belangrijkste conclusies uit deze rapportage zijn:

Huidige situatie:

- de bezetting van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is goed en komt overeen met landelijke gemiddelden;
- gymnastieklokalen zijn minder gewild voor trainingen dan de sporthallen, vanwege de maatvoering, functionele beperkingen en het veelal ontbreken van een club- of horecavoorziening. Voor wedstrijden, die doorgaans in de weekeinden worden georganiseerd, zijn gymnastieklokalen nagenoeg geheel ongeschikt;

- de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is goed. De kosten en baten staan in een gunstige verhouding tot elkaar;
- de huurtarieven van de binnensportaccommodaties in eigendom van de gemeente, zijn (beduidend) lager dan de huurtarieven van vergelijkbare binnensportaccommodaties in de gemeente die eigendom zijn van de bijzondere schoolbesturen;
- de huurtarieven van de binnensportaccommodaties in eigendom van de gemeente zijn over het algemeen lager dan de huurtarieven van de binnensportaccommodaties in de regiogemeenten.

Toekomstige situatie:

Eigendom, exploitatie en beheer:

- geëvalueerd moet worden of de huidige exploitatieconstructie van de sporthallen Essesteyn en Forum Kwadraat ook na 2011 wordt voortgezet, al dan niet met de huidige exploitant. Als daartoe inderdaad wordt besloten, kan ook sportcentrum De Fluit in de exploitatieportefeuille worden opgenomen. Mogelijk zijn daarbij zelfs enige besparingen te realiseren. Eventueel kunnen ook de gymnastieklokalen die momenteel nog in eigendom van de gemeente zijn in dat pakket worden opgenomen.
- de sporthallen De Meerhorst en De Kastelenring zijn onvoldoende aantrekkelijk voor commerciële exploitatie door de gemeente. Gelet op het feit dat deze twee sporthallen onderdeel zijn van een sportpark, kunnen deze worden meegenomen in de overdracht aan de beheerstichtingen van deze sportparken.
- de mogelijkheid te onderzoeken de gymnastieklokalen van de gemeente af te stoten aan de bijzondere schoolbesturen.

Huurtarieven:

- er is geen economische noodzaak om de huurtarieven aan te passen
- er zijn wel markttechnische mogelijkheden om de huurtarieven aan te passen en de kostendekkendheid te verbeteren. Dat zou neerkomen op hogere tarieven.
- het gelijktrekken van de huurtarieven van de sporthallen Essesteyn en Forum Kwadraat en de tarieven van de Leidschendamse sporthallen, heeft tot gevolg dat de gemeentelijke bijdrage aan de exploitant van deze sporthallen moet worden verhoogd.
- het is niet te verwachten dat differentiatie van de huurtarieven naar piek- en daluren tot gevolg heeft dat de binnensportaccommodaties meer zullen worden verhuurd.

Het is wenselijk dat ten aanzien van het eigendom, het beheer en de exploitatie van binnensportaccommodaties één geharmoniseerd regime per soort binnensportaccommodatie (sporthal of gymnastieklokaal) wordt gehanteerd. Dit is mede gebaseerd op het advies van Grontmij/Marktplan ter zake. Daarnaast biedt het meer mogelijkheden voor een efficiënter en effectiever beheer van binnensportaccommodaties dan bij het voortzetten van de huidige behevorm. Het biedt bovendien mogelijkheden tot besparingen binnen de zuivere exploitatie en overheadkosten.

Behoeften en wensen gebruikers binnensportaccommodaties

Aan de gebruikers is de vraag voorgelegd of zij bereid en in staat zijn een grotere rol te spelen in het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke binnensportaccommodaties. De meeste gebruikers hebben als reactie gegeven dat hun bereidheid en mogelijkheden om in beheersmatige zin zelf meer verantwoordelijkheid te dragen ten aanzien van de door hun

gebruikte binnensportaccommodaties niet groot is. Het gebrek aan voldoende bekwame vrijwilligers en de financiële risico's werden daarvoor als belangrijkste redenen aangegeven. Binnensportverenigingen geven tevens aan - in tegenstelling tot de buitensportverenigingen - nog geen ervaring te hebben met het beheer van kantines.

5.3 Reactie gemeente op onderzoek beheer- en exploitatievormen

- Sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht en De Tas en Marcellus Emantslaan

Optisport Voorburg B.V. is thans verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van sporthal Essesteyn, de sporthal en het zwembad van Forum Kwadraat en bijbehorende kantines. De tussen de gemeente en Optisport Voorburg B.V. ten aanzien van deze binnensportaccommodaties gesloten exploitatieovereenkomst en subsidieovereenkomst lopen tot en met 31 december 2010. Beëindiging van deze overeenkomsten kan uitsluitend plaatsvinden door opzegging door een van de partijen tegen het einde van een periode met inachtneming van een termijn van tenminste 12 maanden, dus vóór 31 december 2009.

Het voornemen is om bij de nieuwe aanbesteding het beheer en de exploitatie van de sporthallen De Bocht en De Tas van Sportcentrum De Fluit en de nieuwe sporthal **op een nog nader te bepalen locatie in de onmiddellijke omgeving van de Marcellus Emantslaan** in het pakket mee te nemen. Uitgangspunt hierbij is dat voor alle sporthallen hetzelfde regime van beheer en exploitatie van toepassing is. In dit verband wordt de gemeenteraad op basis van deze nota een richtinggevende uitspraak gevraagd over het op afstand zetten van het beheer en de exploitatie van sporthallen. Nadat deze nota is vastgesteld zal een programma van eisen worden opgesteld om de condities te bepalen waarop de sporthallen kunnen worden uitbesteed. De gemeenteraad zal te zijner tijd worden verzocht in te stemmen met het programma van eisen. Daarna vindt de daadwerkelijke aanbesteding plaats en zal een keuze worden gemaakt voor een aanbieder.

Het opnieuw aanbesteden van de exploitatie en het beheer van binnensportaccommodaties levert de gemeente naar verwachting inverdieneffecten op, doordat een keuze kan worden gemaakt uit verschillende aanbiedingen.

Bij het (opnieuw) aanbesteden van de exploitatie en het beheer van binnensportaccommodaties wil de gemeente bij dit aanbestedingstraject zodanige voorwaarden stellen dat zij via een exploitatieovereenkomst invloed houdt op de kwaliteit en de toegankelijkheid van de desbetreffende binnensportaccommodaties, de vaststelling en hoogte van de tarieven en de verhuurroosters.

Een complicerende factor bij het opnieuw aanbesteden van Forum Kwadraat is het feit dat de sporthal en het zwembad in één gebouw zijn gehuisvest en derhalve in zijn geheel moet worden aanbesteed. Dit geldt in iets mindere mate voor de sporthallen De Bocht en De Tas en het zwembad die naast elkaar liggen. Derhalve wordt voorgesteld de exploitatie en het beheer van de sporthal Essesteyn en de sporthal en het zwembad van Forum Kwadraat en bijbehorende kantines opnieuw aan te besteden op het moment dat het onderzoek naar de capaciteit, de verschillende vormen van beheer en exploitatie én tarieven van de zwembaden in de gemeente (de zogenaamde 'zwembadconfiguratie') is afgerond en alsdan de sporthallen De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en het zwembad De Fluit hierbij te

betrekken. Dit is eind 2009/2010 het geval. In dit kader dient speciale aandacht te worden besteed aan het conciërgepersoneel van de sporthallen en het personeel van zwembad De Fluit. Het betreft in totaal circa 17 fte. Dit personeel – thans in dienst van de gemeente – zou in dat geval moeten overgaan naar de nieuwe exploitant. In dit verband dient tevens rekening te worden gehouden met frictiekosten voor het desbetreffende personeel in verband met verworven (rechtspositionele) rechten en aanspraken.

In het kader van het (opnieuw) aanbesteden van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en de kantine van Forum Kwadraat zal de gemeente als randvoorwaarde opnemen dat sportverenigingen extra inkomsten kunnen verwerven uit kantine-opbrengsten en sponsoractiviteiten. Dat is alleen mogelijk indien zij ook medeverantwoordelijkheid nemen in het beheer van de kantines door bijvoorbeeld eigen vrijwilligers in te zetten tijdens de uren dat de vereniging gebruik maakt van de sporthal. Dergelijke constructies zijn niet onbekend in den lande. De inkomsten uit sponsoractiviteiten in de sporthal van sportcentrum De Fluit gaan momenteel naar de gemeente. Deze bedragen momenteel € 4.450,00 (exclusief BTW). Als deze naar sportverenigingen gaat heeft dit nadelige gevolgen voor de gemeentebegroting. Daartegenover staan hogere inkomsten aan huur vanwege de verhoging van de tarieven van de Leidschendamse sporthallen.

Beleidsvoornemen:

De exploitatie en het beheer van sporthal Essesteyn, de sporthal en het zwembad van Forum Kwadraat en bijbehorende kantines in 2009 opnieuw aan te besteden, **nadat de zogenaamde 'zwembadconfiguratie' is afgerond en alsdan** de sporthallen De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en het zwembad van Sportcentrum De Fluit hierbij te betrekken. In het kader van de aanbesteding dienen in ieder geval afspraken te worden gemaakt om de overgang en de rechtspositie van het conciërgepersoneel van de sporthallen De Bocht en De Tas en het personeel van zwembad De Fluit – thans in dienst van de gemeente - naar de nieuwe exploitant te waarborgen. Tevens dient hierbij aandacht te worden geschonken aan de kwaliteit en de toegankelijkheid van de desbetreffende binnensportaccommodaties, de vaststelling en hoogte van de tarieven, de vaststelling van de verhuurroosters en de mogelijkheden van sportverenigingen om hun inkomsten uit kantine-opbrengsten en sponsoractiviteiten te vergroten.

Maatregel:	Actie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Het (opnieuw) aanbesteden van de exploitatie en het beheer van de sporthal Essesteyn, de sporthal en het zwembad van Forum Kwadraat en bijbehorende kantines, nadat de zogenaamde 'zwembadconfiguratie' is afgerond en alsdan de sporthallen De Tas, De Bocht en Marcellus Emantslaan en het zwembad van Sportcentrum De	Gemeente	2009/2010	Nieuwe beheer- en exploitatieovereenkomst sporthallen met (nieuwe) exploitant

Fluit hierbij te betrekken			
----------------------------	--	--	--

- **Sporthallen De Meerhorst en De Kastelenring**

Gelet op het feit dat de sporthallen De Meerhorst en De Kastelenring onderdeel zijn van een buitensportpark, kan de exploitatie en het beheer van deze sporthallen worden overgedragen aan de beheerstichtingen van deze buitensportparken. Voor het beheer en de exploitatie van buitensportpark De Meerhorst is onlangs door omnisportvereniging Stompwijk 92 de Stichting Sportpark Meerhorst opgericht, terwijl voor het beheer en de exploitatie van buitensportpark De Kastelenring in 2007 de Stichting Sportpark Kastelenring is gevormd door de voetbalverenigingen RKAVV en SEV.

Met beide stichtingen is gesproken over overdracht van het beheer en de exploitatie van de **desbetreffende** sporthallen. **De overdracht van het beheer en de exploitatie van de sporthal De Meerhorst aan de Stichting Sportpark Meerhorst is te rekenen met ingang van 1 januari 2009 gerealiseerd. De overdracht van het beheer en de exploitatie van sporthal De Kastelenring aan de Stichting Sportpark Kastelenring wordt in de tweede helft van 2009 gerealiseerd.**

Met beide beheerstichtingen dienen afspraken te worden gemaakt over onder andere de kwaliteit en de toegankelijkheid van de desbetreffende binnensportaccommodaties, de vaststelling en hoogte van de tarieven voor schoolgebruik en de "overname" van en garanties voor de overige gebruikers. Ook zal met ze worden gesproken over nieuwe en toekomstige exploitatiemogelijkheden.

Beleidsvoornemens:

1. het beheer en de exploitatie van de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst worden overgedragen aan respectievelijk de Stichting Sportpark Kastelenring en de Stichting Sportpark Meerhorst;
2. met de beheerstichtingen worden onder andere afspraken gemaakt over de kwaliteit en de toegankelijkheid van de desbetreffende binnensportaccommodaties, de vaststelling en hoogte van de tarieven en de vaststelling van de verhuurroosters.

Maatregel:	Actie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1. en 2.) Het beheer en de exploitatie van de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst overdragen aan de beheerstichtingen van deze buitensportparken	Gemeente en beheerstichtingen	De overdracht van het beheer en de exploitatie van sporthal De Meerhorst aan de Stichting Sportpark Meerhorst is te rekenen met ingang van 1 januari 2009 gerealiseerd	Harmonisatie van het beheer en de exploitatie van de sporthallen Kastelenring en De Meerhorst.

		<p>De overdracht van het beheer en de exploitatie van sport-hal De Kastelenring aan de Stichting Sportpark Kastelenring wordt in de tweede helft van 2009 gerealiseerd</p>	
--	--	---	--

- **Gymnastieklokalen Voorburg**

Het juridische eigendom en het beheer van de gymnastieklokalen in Voorburg is conform het vroegere Voorburgse beleid overgedragen aan de schoolbesturen. In Leidschendam is – met uitzondering van het gymnastieklokaal Rijnlandstraat - de gemeente als eigenaar nog steeds verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen. Dat vraagt om harmonisering.

Het weer in eigen handen nemen van het eigendom, het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen in Voorburg druist in tegen het voorgestane gemeentelijk beleid dat uitgaat van het afstoten van gemeentelijke gebouwen. Bovendien zou het uit financieel oogpunt niet logisch zijn als de gemeente deze binnensportaccommodaties van de schoolbesturen terug zou nemen in eigendom, beheer en exploitatie. Het terug in eigen handen nemen zou namelijk leiden tot extra kosten en beheerlasten voor de gemeente. Daarnaast is deze mogelijkheid uit praktische overwegingen geen haalbare optie. De gymnastieklokalen in Voorburg zijn immers inpandig gehuisvest in schoolgebouwen en hebben meestal geen eigen ingang. Het is onmogelijk om alleen het juridisch eigendom, het beheer en de exploitatie van inpandige gymnastieklokalen over te dragen aan de gemeente. Dan zou overdracht van het gehele gebouw nodig zijn (inclusief het gymnastieklokaal). Gelet op het vorenstaande bestaat er op dit moment dan ook geen enkele reden om het juridisch eigendom, het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen in Voorburg weer in handen van de gemeente te nemen.

- **Gymnastieklokalen Leidschendam**

Het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen in Leidschendam zijn – met uitzondering van het gymnastieklokaal van De Zonnewijzer (**Rijnlandstraat**) – momenteel in handen van de gemeente.

Het in het aanbestedingspakket van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht en De Tas, de bijbehorende zwembaden en kantines meenemen van de gymnastieklokalen in Leidschendam is daarom een optie. In het kader van de gewenste harmonisatie is deze optie echter verder niet uitgewerkt.

De voorkeur van het college gaat namelijk uit naar het overdragen van het juridisch eigendom, het beheer en de exploitatie van de gymnastieklokalen in Leidschendam aan de bijzondere schoolbesturen. Het betreft de volgende gymnastieklokalen: De Heuvel, Van Ruysdaellaan, Leenkamp, De Oude Bleijk en Prinses Carolinalaan. Het gymnastieklokaal De Waterlelie is in ieder geval tot 1 januari 2011 in handen van de gemeente. Dit gymnastieklokaal is namelijk inpandig gelegen in de brede school De Waterlelie, waarvoor de gemeente vooralsnog tot deze datum juridisch eigenaar en beheersverantwoordelijk blijft. De consequenties van de eventuele overdracht van de gemeentelijke gymnastieklokalen aan de bijzondere schoolbesturen voor de gemeente zijn dat er minder fte's voor verhuur en onderhoud behoeven te worden ingezet. Daarnaast kunnen de budgetten voor schoonmaak en verzekeringen e.d. worden verlaagd.

Reactie gemeente

Om boekhoudkundige redenen wordt gestreefd de eventuele overdracht van gymnastieklokalen van de gemeente naar de desbetreffende bijzondere schoolbesturen per 1 januari 2011 te realiseren. In het kader van een eventuele overdracht moet worden onderzocht of er een inhaalslag voor onderhoud dient plaats te vinden, of de gemeente te maken krijgt met andere kosten en verplichtingen jegens de schoolbesturen en hoe om te gaan met de overdrachtsbelasting, investeringen en BTW.

Met de desbetreffende bijzondere schoolbesturen PANTA RHEI en Lucas Onderwijs is overleg gevoerd over de wens van het college te komen tot een geharmoniseerd beheer- en exploitatieregime.

Beide schoolbesturen hebben aangegeven tegen de overdracht geen bezwaar te hebben, mits de desbetreffende gymnastieklokalen voldoende exploitabel blijven. De overdracht van de desbetreffende gymnastieklokalen van de gemeente naar beide schoolbesturen heeft voor zowel de gemeente als de beide schoolbesturen voordelen. Er is dus sprake van een 'win-win-situatie'. Voor de gemeente is de wens gerealiseerd dat ten aanzien van alle gymnastieklokalen in de gemeente hetzelfde regime voor het beheer en de exploitatie geldt. De desbetreffende schoolbesturen profiteren van het feit dat alle gymnastieklokalen in de gemeente – waaronder de over te dragen gymnastieklokalen – een kwaliteitsinjectie krijgen, waardoor deze beter kunnen worden verhuurd. Ook kunnen zij deze gymnastieklokalen beter inzetten voor naschoolse opvang en naschoolse activiteiten. Met de bijzondere schoolbesturen worden afspraken gemaakt over de wijze waarop de exploitatie van de desbetreffende gymnastieklokalen zal plaats vinden.

Indien de overdracht van gymnastieklokalen kan worden geëffectueerd, zullen met de desbetreffende bijzondere schoolbesturen in ieder geval afspraken worden gemaakt over de kwaliteit en toegankelijkheid, de vaststelling en hoogte van de tarieven, het optimaliseren van de bezetting en de verhuurroosters.

Ten aanzien van (vervangende) nieuwbouw van gymnastieklokalen wordt voorgesteld het beleid te handhaven het juridisch eigendom, het beheer en de exploitatie direct na oplevering in handen te geven van een bijzonder schoolbestuur. Zoals eerder duidelijk is gemaakt is dit al langer bestaand beleid in Voorburg. Bij het jongst gerealiseerde gymnastieklokaal in

Leidschendam (Rijnlandstraat: basisschool De Zonnewijzer) is dit beleid eveneens reeds toegepast.

Beleidsvoornemen:

Te streven de overdracht van de gymnastieklokalen van de gemeente naar de bijzondere schoolbesturen te realiseren per 1 januari 2011. Indien de overdracht van gymnastieklokalen kan worden geëffectueerd, zullen met de desbetreffende schoolbesturen in ieder geval afspraken worden gemaakt over de kwaliteit en toegankelijkheid, de vaststelling en hoogte van de tarieven, het optimaliseren van de bezetting en de verhuuroosters.

Maatregel:	Actie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
Het nastreven van de overdracht van de gemeentelijke gymnastieklokalen (m.u.v. het gymnastieklokaal De Waterlelie) aan de bijzondere schoolbesturen	Gemeente en bijzondere schoolbesturen	1 januari 2011	Alle gymnastieklokalen (m.u.v. het gymnastieklokaal De Waterlelie) in eigendom en beheer van de bijzondere schoolbesturen

Hoofdstuk 6 Harmonisering tarieven

6.1 Inleiding

Momenteel is er sprake van een diversiteit aan tarieven voor het gebruik van onze binnensportaccommodaties. Niet alleen betalen de gebruikers verschillende tarieven, maar ook zijn er verschillende tarieven voor particuliere en commerciële gebruikers. Dit brengt Voorburgse en Leidschendamse binnensportverenigingen in oneigenlijke concurrentieposities. Ook belemmert dit de mogelijkheden tot verschuivingen in het gebruik van binnensportaccommodaties, omdat de verschillen in tarieven financiële consequenties hebben voor binnensportverenigingen. Daarnaast is het ook niet erg transparant.

Behoeften en wensen gebruikers

Diverse gebruikers hebben aangegeven dat het vanuit een oogpunt van gelijke behandeling van alle gebruikers en een te voeren transparant en uniform binnensportbeleid door de gemeente wenselijk is per soort binnensportaccommodatie (sporthal of gymnastieklokaal) zoveel mogelijk één uniform geharmoniseerd tarief te hanteren. Verder zijn zij van mening dat het deelnemen aan sport en beweging door de inwoners van de gemeente laagdrempelig dient te zijn en de tarieven dus betaalbaar dienen te blijven. Ook hebben zij aandacht gevraagd voor het feit dat hun financiële positie het in veel gevallen niet toelaat flinke tariefsverhogingen te betalen.

6.2 Onderzoek tarieven

Door Grontmij/Marktplan is op ons verzoek een onderzoek uitgevoerd naar:

- de harmonisatie van de tarieven van binnensportaccommodaties;
- het afschaffen van de verschillen in tarieven voor sportverenigingen en particuliere gebruikers;
- de eventuele invoering van piek- en daltarieven.

De rapportage van Grontmij/Marktplan is opgenomen in **bijlage 8**. De belangrijkste conclusie is dat de gemeente met inachtneming van de jeugdsportsubsidie die zij aan sportverenigingen verstrekt - momenteel € 43,17 per jeugdlid voor binnensportverenigingen en € 27,75 per jeugdlid voor binnen- en buitensportverenigingen (bijvoorbeeld handbalverenigingen) - ten opzichte van de regiogemeenten financieel gezien een bijzonder vriendelijk en laagdrempelig binnensportbeleid voert, zonder dat dit ten koste gaat van het economisch rendement.

Reactie gemeente

In het kader van een transparant en uniform tarievenbeleid is het wenselijk zoveel mogelijk te komen tot een geharmoniseerd tarief per soort binnensportaccommodatie (sporthal en gymnastieklokaal).

Hieronder wordt ingegaan op de haalbaarheid daarvan. Er zijn drie mogelijkheden, te weten:

- de tarieven worden vastgesteld op het niveau van de huidige Leidschendamse tarieven;
- de tarieven worden vastgesteld op het niveau van de huidige, hogere Voorburgse tarieven;
- er worden nieuwe tarieven vastgesteld met inachtneming van de gemiddelde kostprijs

en de gemiddelde landelijke marktprijs.

In onderstaande overzichten zijn de huidige tarieven – prijspeil 2008 - van de sporthallen en gymnastieklokalen van de gemeente opgenomen en zo mogelijk vergeleken met de gemiddelde kost- en marktprijs van binnensportaccommodaties in den lande.

Sporthallen

	Huidig tarief:	Gemiddelde kostprijs:*	Gemiddelde marktprijs:**	Laagste marktprijs:	Hoogste marktprijs:
Leidschendam: sportverenigingen	€ 32,78	€ 38,05	€ 40,08	€ 26,88	€ 48,75
Leidschendam: particulieren	€ 40,96	€ 38,05	€ 40,08	€ 26,88	€ 48,75
Voorburg	€ 42,40	niet bekend	€ 40,08	€ 26,88	€ 48,75

* de gemiddelde kostprijs van de sporthallen De Bocht, De Tas, Kastelenring en De Meerhorst

** de gemiddelde landelijke marktprijs

Gymnastieklokalen

	Huidig tarief:	Gemiddelde kostprijs:*	Gemiddelde marktprijs:**	Laagste marktprijs:	Hoogste marktprijs:
Leidschendam: sportverenigingen	€ 10,92	€ 14,16	€ 12,82	€ 9,50	€ 20,60
Leidschendam: particulieren	€ 13,65	€ 14,16	€ 12,82	€ 9,50	€ 20,60
Voorburg: PANTA RHEI	€ 20,60	€ 14,16	€ 12,82	€ 9,50	€ 20,60
Voorburg: Lucas Onderwijs	€ 18,60	€ 14,16	€ 12,82	€ 9,50	€ 20,60
Voorburg: Spinoza Sg.	tussen € 15,00 en € 22,00	€ 14,16	€ 12,82	€ 9,50	€ 20,00

* de gemiddelde kostprijs van de gymnastieklokalen De Heuvel, De Oude Bleijk, De Vliethorst, Leenkamp en Van Ruysdaellaan en een reële aanname voor de Voorburgse gymnastieklokalen van de bijzondere schoolbesturen

** de gemiddelde landelijke marktprijs

Uit deze overzichten kan worden geconcludeerd dat de huidige tarieven van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in Leidschendam in vergelijking met Voorburg en in de rest van Nederland aan de lage kant zijn.

6.3 Uitgangspunten vaststelling nieuwe tarieven sporthallen en gymnastieklokalen

Bij de vaststelling van de nieuwe tarieven van de sporthallen en gymnastieklokalen wordt voorgesteld de volgende uitgangspunten te hanteren:

- uniform tarief: alle gebruikers van de binnensportaccommodaties zijn gelijkwaardig (geen onderscheid meer tussen de tarieven van sportverenigingen en particuliere gebruikers);
- om het gebruik tijdens daluren door sportverenigingen te stimuleren, wordt het tarief voor de daluren⁷ met 25% verlaagd;
- van elke soort binnensportaccommodatie (sporthal of gymnastieklokaal) wordt zoveel mogelijk één tarief gehanteerd;
- in geval van commerciële verhuur per individuele situatie het tarief vast te stellen op basis van de werkelijke kosten;
- **het nieuwe tarief wordt pas ingevoerd als de gewenste kwaliteitsverbeteringen van de desbetreffende binnensportaccommodatie zijn gerealiseerd;**
- **overgangsregeling: voor de gebruikers van de Leidschendamse binnensportaccommodaties – met uitzondering van het gymnastieklokaal Rijnlandstraat - wordt de tariefsverhoging vanaf 2011 in drie jaarlijkse gelijke stappen ingevoerd. De tarieven worden jaarlijks geïndiceerd conform het gemiddelde prijsindexcijfer.**

- Vaststelling nieuw tarief sporthallen

In de Nota Beleidsvisie Sport is over tarievenbeleid het volgende opgenomen: “De gemeente wil toe naar een transparante tarievenstructuur met een meer kostendekkend karakter.”

Daarom worden van de in paragraaf 6.2 genoemde mogelijkheden de huidige hogere Voorburgse tarieven als uitgangspunt genomen. Dit betekent dat het voorgestelde tarief van alle sporthallen in deze gemeente uitkomt op € 42,40 per uur (prijsspeil 2008).

Uiteraard betekent dit voor de gebruikers van de Leidschendamse sporthallen een forse huurverhoging. Voor de gebruikers van de Voorburgse sporthallen maakt het geen verschil.

Het betekent dat de tarieven in Leidschendam-Voorburg voor de prime time uren iets boven de landelijk gemiddelde tarieven komen te liggen (€ 42,40 tegen € 40,08, prijsspeil 2008).

De nieuwe tarieven gelden niet voor de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst. Zoals eerder opgemerkt zijn deze sporthallen gesitueerd op de buitensportparken De Kastelenring en De Meerhorst en is het de bedoeling het beheer en de exploitatie over te dragen aan de beheerstichtingen die ook de buitenaccommodatie (gaan) beheren en exploiteren. Naar analogie van het regime dat van toepassing is voor de velden zouden de tarieven voor deze sporthallen vrij moeten worden gelaten, met uitzondering voor het gebruik door het onderwijs. Aan de beheerstichtingen wordt aanbevolen om dezelfde tarieven voor niet commercieel gebruik te gaan hanteren als voor de overige sporthallen.

⁷ Wat onder daluren wordt verstaan moet nog worden bepaald

- **Vaststelling nieuw tarief gymnastieklokalen**

Aan de schoolbesturen voor basis- en voorgezet onderwijs die de verantwoordelijkheid over de exploitatie van de Leidschendamse gymnastieklokalen van de gemeente overnemen zal worden voorgesteld om eenduidige tarieven te gaan hanteren voor buitenschools gebruik. Voorgesteld wordt om een tarief van € 15,00 per uur te hanteren (prijspeil 2008) voor niet-commerciële gebruikers. Dit tarief ligt hoger dan de laagste tarieven die thans worden gehanteerd voor de Leidschendamse gymnastieklokalen, maar staat in redelijke verhouding tot het voorgestelde tarief van een sporthal. Het uurtarief van € 15,00 komt ook overeen met de landelijk gemiddelde kostprijzen en de tarieven die worden gehanteerd.

Voor de keuze van de voorgestelde nieuwe tarieven **voor de sporthallen en gymnastieklokalen** kunnen de volgende redenen worden genoemd:

- tegemoet wordt gekomen aan de in de Nota Beleidsvisie Sport over tarievenbeleid opgenomen uitgangspunten, te weten een transparante tarievenstructuur met een meer kostendekkend karakter;
- de huidige tarieven van de gemeentelijke binnensportaccommodaties zijn met name voor de binnensportverenigingen in Leidschendam in vergelijking met de tarieven van de binnensportaccommodaties in Voorburg en de rest van Nederland aan de lage kant;
- de vele inspanningen die in deze nota worden voorgesteld om de kwaliteit van de binnensportaccommodaties te verbeteren;
- schoolbesturen die gymnastieklokalen verhuren moeten niet met elkaar concurreren over de tarieven;
- de eenheidstarieven heffen de verschillen tussen de gebruikers van de Voorburgse en Leidschendamse sporthallen en gymnastieklokalen op.

- **Vaststelling tarieven voor particuliere en commerciële gebruikers**

Momenteel hanteert de gemeente Leidschendam-Voorburg voor zowel de sporthallen als gymnastieklokalen in Leidschendam verschillende tarieven voor sportverenigingen (verenigingen die zijn aangesloten bij het NOC*NSF) en particuliere gebruikers (verenigingen die niet zijn aangesloten bij het NOC*NSF). Dit onderscheid geldt niet voor de Voorburgse sporthallen en gymnastieklokalen.

De gemeente wil dat zoveel mogelijk inwoners hun leven lang op verantwoorde wijze overeenkomstig eigen aanleg, interesse en mogelijkheden sporten en bewegen. De landelijke ontwikkeling is dat steeds meer mensen sporten en bewegen buiten verenigingsverband. Bovendien streven wij ernaar de binnensportaccommodaties ook veel meer in te zetten voor gebruik voor maatschappelijke doeleinden, zoals naschoolse opvang en (gesubsidieerde) jongeren- en ouderen- en wijkactiviteiten). Daarom wordt voorgesteld de differentiatie in tarief tussen sportverenigingen en niet-commerciële particuliere gebruikers af te schaffen en voor deze groeperingen dezelfde tarieven te hanteren.

In geval van commerciële verhuur (zoals rommelbeurzen, optredens en evenementen) wordt voorgesteld het tarief vast te stellen op basis van de werkelijke kosten en dit per situatie te beoordelen. Uitgangspunt is dat het verenigingsgebruik prevaleert boven het commerciële gebruik.

Beleidsvoornemens:

1. de door de beheerstichtingen te hanteren tarieven voor de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst wordt vrijgelaten, met uitzondering voor het gebruik door het onderwijs;
2. de differentiatie in huurtarief tussen sportverenigingen en particuliere huurders wordt afgeschaft;
3. het commerciële tarief wordt vastgesteld op basis van de werkelijke kosten per situatie;
4. de dalurentarieven zijn van toepassing voor sportverenigingen en particuliere gebruikers van sporthallen en gymnastieklokalen, met uitzondering van commerciële gebruikers.

Maatregel:	Actie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1.) De door de beheerstichtingen te hanteren tarieven voor de sporthallen De Kastelenring en De Meerhorst vrij te laten met uitzondering van het gebruik door het onderwijs	Gemeente en beheerstichtingen	2009	Geharmoniseerde en betaalbare tarieven
(2.) Het afschaffen van de differentiatie in de tarieven van sportverenigingen en particuliere huurders en voor deze groeperingen dezelfde tarieven te hanteren	College van burgemeester en wethouders	Bij vaststelling nota binnensport	Geharmoniseerde tarieven
(3.) Bij commerciële verhuur per geval het tarief vast te stellen op basis van de werkelijke kosten	College van burgemeester en wethouders	Bij vaststelling nota binnensport	Kostendekkendheid
(4.) Het invoeren van daltarieven voor sportverenigingen en particuliere gebruikers van sporthallen en gymnastieklokalen.	Gemeente en bijzondere schoolbesturen	1 januari 2011	Vermindering druk op prime time uren

6.4 Consequenties invoering nieuwe tarieven

Indien voor de tarieven van alle gemeentelijke sporthallen en gemeentelijke gymnastieklokalen wordt uitgegaan van respectievelijk € 42,40 en € 15,00 per uur (**prijspeil 2008**) zal de oneigenlijke concurrentiepositie tussen Leidschendamse en Voorburgse binnensportverenigingen zijn opgeheven. Indien tevens de differentiatie in tarief tussen sportverenigingen en particuliere gebruikers wordt afgeschaft geldt dit ook voor de ongelijkheid in tarieven voor deze twee groeperingen.

In het kader van een verdere harmonisatie van de tarieven wordt voorgesteld bij de onderhandelingen over de (nieuwe) aanbesteding van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en bijbehorende zwembaden en kantines (met uitzondering van de kantine van de sporthallen De Bocht en De Tas) en de eventuele overdracht van de gemeentelijke gymnastieklokalen van de gemeente aan de bijzondere schoolbesturen uit te gaan van een tarief van € 42,40 per uur voor alle sporthallen in de gemeente en een tarief van € 15,00 per uur voor alle

gymnastieklokalen in de gemeente.

Beleidsvoornemen:

1. In het kader van de onderhandelingen over de nieuwe aanbesteding van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en bijbehorende zwembaden en kantines (met uitzondering van de kantine van de sporthallen De Bocht en De Tas) uit te gaan van een tarief van € 42,40 per uur;
2. In het kader van de overdracht van de gemeentelijke gymnastieklokalen aan de bijzondere schoolbesturen uit te gaan van een tarief van € 15,00 per uur.

Maatregel:	Actie:	Wanneer:	Gewenste resultaten:
(1.) Bij de aanbestedingsonderhandelingen van de sporthallen Essesteyn, Forum Kwadraat, De Bocht, De Tas en Marcellus Emantslaan en bijbehorende zwembaden en kantines (m.u.v. de kantine van de sporthallen De Bocht en De Tas) uit te gaan van een tarief van € 42,40 per uur (prijspeil 2008)	Gemeente	1 januari 2011	Geharmoniseerde en betaalbare tarieven
(2.) Bij de onderhandelingen van de overdracht van de gemeentelijke gymnastieklokalen aan de bijzondere schoolbesturen uit te gaan van een tarief van € 15,00 per uur (prijspeil 2008)	Gemeente en bijzondere basis- scholen	1 januari 2011	Geharmoniseerde en betaalbare tarieven

Hoofdstuk 7 Financiële consequenties

Voor de verbetering van het aanbod en de kwaliteit van de binnensportaccommodaties heeft de gemeenteraad bij de Voorjaarsnota 2006 een bedrag van € 2,0 miljoen beschikbaar gesteld. In afwachting van het opstellen en uitwerken van deze kadernota en de daaruit voortvloeiende concrete voorstellen en maatregelen tot verbetering van de binnensportaccommodaties, is dit bedrag voorlopig gestort in de bestemmingsreserve "binnensport".

In het kader van de vaststelling van de startnotitie totstandkoming en inhoud van deze nota heeft de gemeenteraad op 19 december 2006 een voorbereidingskrediet gevoteerd van € 50.000,00. Bij de Voorjaarsnota 2007 is dit bedrag opgehoogd met € 25.000,00. Het totale voorbereidingskrediet van € 75.000,00 is beschikbaar gesteld ten laste van de bestemmingsreserve "binnensport". Het voorbereidingskrediet is bestemd voor het inhuren van externe deskundigheid bij het opstellen van diverse specifieke onderdelen van deze nota. Ook zijn de behoeften en wensen van de gebruikers van de binnensportaccommodaties geïnventariseerd.

Een groot aantal van de in deze nota binnensport opgenomen **ambities en incidentele en structurele** beleidsmaatregelen heeft eenmalige en/of structurele financiële consequenties. De kosten **hiervan worden in het nog op te stellen uitvoeringsplan** opgenomen.

Hoofdstuk 8 Vervolgtraject en communicatie

8.1 Inleiding

Deze nota is interactief met de gebruikers van de binnensportaccommodaties tot stand gekomen. Wat volgt is communicatie over de besluitvorming en de uitvoering van de nota. Dit is nodig om bij te dragen aan een transparante en kwalitatief goede besluitvorming rondom binnensport en de voorgestelde maatregelen om te zetten in de praktijk.

8.2 Doelen

1. Communicatie rondom besluitvorming

De doelen van de communicatie rondom de besluitvorming zijn:

- duidelijk te informeren over de (concept) nota binnensport met de gemaakte keuzen die voor besluitvorming wordt behandeld in de gemeenteraad;
- duidelijk te informeren over de inspraakmogelijkheden, voordat de besluitvorming over de (concept) nota binnensport en de gemaakte keuzen plaats zal vinden;
- duidelijk te informeren over het door de gemeenteraad genomen besluiten rondom deze nota.

2. Communicatie uitwerking aandachtsgebieden

Het doel van de communicatie rondom de uitwerking van de aandachtsgebieden is:

- de doelgroepen per aandachtsgebied te informeren over de veranderingen;
- waar mogelijk de doelgroepen te betrekken bij de uitvoering van de aandachtsgebieden en de uitwerking van de maatregelen;
- samen met de gebruikers de oplevering van bepaalde maatregelen vieren (bijvoorbeeld de oplevering van een opgeknapte of nieuwe binnensportaccommodatie).

3. Structurele communicatie

Het bieden van structurele informatie over binnensport en tegelijk een platform bieden voor binnensport(aan)vragen.

8.3 Doelgroepen

Intern:

- bestuur en ambtenaren van de gemeente Leidschendam-Voorburg, met name de afdelingen Jeugd, Onderwijs en Sport (JOS), Welzijn, Voorzieningen en Leefbaarheid (WVL) en Accommodaties;
- informeren van het personeel van sportcentrum De Fluit over de ver gaande consequenties van de aanbesteding van de exploitatie en het beheer van de sporthallen en het zwembad.

Extern:

- gebruikers van de binnensportaccommodaties: sportverenigingen en hun leden, besturen en directies van scholen, vertegenwoordigers van buurtcentra en kinderopvangorganisaties;
- vertegenwoordigers van sportbonden en (provinciale) koepelorganisaties;

- media;
- overige belangstellenden.

8.4 Planning

1. Communicatie over de besluitvorming

- inspraakperiode (**19 februari tot 19 maart 2009**): slotbijeenkomst **op 12 maart 2009** met alle gebruikers in de aula van het Veurscollege. **Doel:** het informeren over de conceptnota binnensport en de inspraakmogelijkheden.
- informatie over de inspraakperiode en besluitvorming is gegeven via de gemeenterubriek, op de internetsite van de gemeente en via een persbericht.
- de gebruikers van de binnensportaccommodaties in het bijzonder wijzen op de inspraakmogelijkheid.
- het zowel mondeling als schriftelijk informeren van het personeel van sportcentrum De Fluit over de vergaande consequenties van de aanbesteding van de exploitatie en het beheer van de sporthallen en het zwembad.

2. Communicatie over de uitvoering van de thema's

De uitvoering van deze nota begint in het derde kwartaal 2009. De communicatie over de uitvoering wordt per aandachtsgebied uitgewerkt in een communicatieaanpak.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- duidelijke informatie over de te treffen maatregelen;
- het treffen van maatregelen gaat in goed overleg met betrokkenen en is gericht op het voorkomen van overlast;
- de te treffen maatregelen worden zo mogelijk en indien noodzakelijk in overleg met de gebruikers interactief uitgewerkt;
- getroffen maatregelen vieren we met elkaar.

3. Structurele communicatie

Vanaf **begin 2009** is een digitaal sportloket **operationeel (www.lv.nl/sport)**. In dit 'loket' is informatie te vinden over binnensport(accommodaties) en het huren ervan, inclusief de mogelijkheid tot het stellen van vragen en het doen van reserveringen. Het digitaal sportloket heeft niet alleen betrekking op binnensport, maar bevat ook **informatie over sport in deze gemeente**.

